

Roman Głowacki

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, Wydział Humanistyczny
roman.glowacki28@wp.pl

„Nie-Rzeczywistość” Strajkowy Biuletyn Informacyjny (18 listopada – 11 grudnia 1981 roku) jako źródło do badań aktywności siedleckich studentów

*„Nie-Rzeczywistość” the Strike News Bulletin of the students
of the Higher Teacher Training College in Siedlce*

ABSTRACT

The author analyses 9 issues of the bulletin published during 24 days of the students' strike in 1981. He presents the causes of the strike, its action, the involvement of the students in Siedlce and the situation at other universities across the country. The text also reveals manners and forms concerning provision of information during the strike, the position of Strike Committees, state authorities, Independent Students' Association, the Conference of Rectors, Socialist Union of the Polish Students, Independent Self-governing Trade Union *Solidarity*, the Senate of the institution and other organizations.

Key words: strike, students, Independent Students' Association, Siedlce

Słowa kluczowe: strajk, studenci, Niezależne Zrzeszenie Studentów, Siedlce

Artykuł powstał w celu przedstawienia ważnego wydarzenia, jakim był strajk studentów w Wyższej Szkole Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach, utrwalony na łamach wydawanego w tym czasie biuletynu strajkowego „Nie-Rzeczywistość”. Przedstawiona analiza strajkowego pisma pozwala na ukazanie przyczyn i przebiegu studenckich protestów oraz form i sposobów komunikowania o nich w środowisku akademickim i regionie. Strajk okupacyjny na siedleckiej uczelni odbywał się od 18 listopada do 11 grudnia 1981 roku, zakończył się w przeddzień ogłoszenia

stanu wojennego. Miał charakter protestu ogólnopolskiego, solidarnościowego z całym środowiskiem akademickim. Ukazanie zaangażowania studentów, ich aktywności podczas strajku i roli wydawanej gazety strajkowej, zasługuje na utrwalenie w historii uczelni i regionu. W artykule zatem przedstawiono biuletyn strajkowy „Nie-Rzeczywistość”, jako podstawowe źródło informacji o przebiegu strajku, zaś dodatkową inspiracją było pozyskanie wszystkich zaginionych numerów tej gazety.

Czasopismo „Nie-Rzeczywistość” nie uległo całkowitej konfiskacie, mimo rewizji i przeszukiwań w stanie wojennym. W 35-tą rocznicę strajku siedleckich studentów ukazała się w 2016 r. publikacja Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach pt. *Jeszcze zwyciężymy* pod redakcją Jarosława Cabaja, Jerzego Ireneusza Cabaja i Romana Głowackiego, w której ukazano część – pięć numerów biuletynu „Nie-Rzeczywistość”. Pozostałe egzemplarze, starannie ukrywane od czasu stanu wojennego, odnalazł autor już po publikacji książki i odbywającej się z okazji rocznicy strajku konferencji naukowej dnia 10 grudnia 1916 r. na UPH. Niewykorzystanie wszystkich biuletynów strajkowych „Nie-Rzeczywistości” do rocznicowej publikacji stało się przyczyną do ponownego sięgnięcia do problemu. Przetrawało bowiem wszystkich 9 egzemplarzy i stanowią dziś ważne źródło historyczne. Warto zatem przywołać losy gazety „niepokornych” studentów z okresu strajku. Po ogłoszeniu stanu wojennego 13 grudnia 1981 roku, a więc w dwa dni po zakończeniu strajku, większość materiałów: książki, czasopisma, ulotki, m.in. Biblioteka NZS-u, trafiły na przechowanie do Klasztoru Sióstr Benedyktynek od Nieustannej Adoracji w Siedlcach przy ulicy Rawicza. Pozostała część w obawie przed konfiskatą przewieziona została do Wierchosławic – nowego miejsca zamieszkania jednego z członków Komitetu Strajkowego¹.

„Nie-Rzeczywistość” wydawana była w czasie 24 dni strajku studenckiego. Komitet Strajkowy przejął odpowiedzialność za gazetę strajkową, którą redagowała Sekcja Propagandy, a od drugiego numeru umieszczono w winiecie wpis Biuro Prasowe Komitetu Strajkowego WSR-P Siedlce. Ukazało się 9 numerów gazety, która była nie tylko świadectwem spontanicznej aktywności studentów, ale też najważniejszą próbą, obok ulotek i plakatów, przełamania monopolu mediów rządowych. Biuletyn informował o strajku w Siedlcach, podejmowanych uchwałach i odezwach, protestach na prawie wszystkich uczelniach w kraju, działalności w tym czasie władz Niezależnego Zrzeszenia Studentów i sytuacji społeczno-politycznej w Polsce. „Nie-Rzeczywistość” ukazywała codzienność strajkową i podejmowane próby rozwiązania ogólnopolskiego konfliktu na uczelniach przez Konferencję Rektorów, przedstawicieli Sejmu, Kościoła, NZS, Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” i poszczególnych władz uczelni.

¹ Archiwum Prywatne Romana Głowackiego (APRG), IPN w Krakowie pismo z 2005-10-05, Kartoteka Biura „C” MSW; EO-4|77 Głowacki Roman, Wydział V UWSW w Siedlcach [charakter przestępstwa – antysocjalistyczna działalność podejmowana na bazie b. Solidarności], zob. też. katalog bip.ipn.gov.pl|informacje|26 815. W mieszkaniu moich rodziców Joanny i Stanisława Głowackich w Siedlcach 6 funkcjonariuszy SB przeprowadziło wielogodzinną rewizję.

Obecnie stanowi podstawowe źródło informacji o przebiegu strajku studentów WSRP w 1981 r. Wcześniej o biuletynie w formie notatek i wspomnień pisali Agnieszka i Mirosław Andrzejewscy². Informacje o strajkach studentów siedleckiej uczelni zawarł Rafał Dmowski w *Zarysie historii siedleckiej uczelni* przedstawionej w publikacji *Od Wyższej Szkoły Nauczycielskiej do Akademii Podlaskiej*³. O biuletynie wspominał również później dr Rafał Dmowski w artykule *Wyższa Szkoła Rolniczo-Pedagogiczna w latach 1977-1999*, zamieszczonym w publikacji *Akademia Podlaska. Historia i teraźniejszość* pod redakcją Tamary Zacharuk i Jerzego Kunikowskiego z 2009 roku⁴. Artykuł *Obrazki ze strajku*, w którym wspomniano o „Nie-Rzeczywistości”, poświęcił Stanisław Jastrzębski w „Tygodniku Siedleckim”⁵. Obszerniejsze opracowanie ukazało się w 35-lecie strajku studenckiego w Wyższej Szkole Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach. W publikacji okolicznościowej z 2016 roku *Jeszcze zwyciężymy*, wydanej przez Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach pod redakcją Jarosława Cabaja, Jerzego Ireneusza Cabaja i Romana Głowackiego wykorzystano częściowo biuletyn strajkowy w materiałach i opracowaniu strajku⁶. Zamieszczono w niej skany numerów 1, 2, 3, 8 „Nie-Rzeczywistości” z archiwum R. Głowackiego i trzy strony 4 numeru z Biblioteki Głównej Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach⁷.

W celu ustalenia redaktorów biuletynu strajkowego „Nie-Rzeczywistość” nawiązano kontakt z uczestnikami strajku – członkami Komitetu Strajkowego, m.in.: Mirosławem Andrzejewskim, Leszkiem Hudzikiem, Stanisławem Wiszowatym, Jerzym Bylinką, Andrzejem Sypką, Janem Romańczukiem, Andrzejem Janasem, Andrzejem Szczygielskim⁸. W wyniku przeprowadzonych rozmów udało się ustalić, że szata graficzna, rysunki, druk, winieta, napisy były dziełem Mirosława Andrzejewskiego. Piotr Czapski dostarczał codzienne informacje teleksowe z oddziału Solidarności przy ulicy Kochanowskiego 7⁹. W Sekcji Propagandy działali Jan Romańczuk, Wojciech Nasiłowski, Roman Głowacki i inni członkowie Komitetu Strajko-

² A. Andrzejewska, *NSZZ „Solidarność” Region Mazowsze – Oddział w Siedlcach...*; T. Olko, *Leksykon siedleckiej opozycji z uwzględnieniem „Solidarności”*, Siedlce 2010; por. też. *Opozycja 1977-1981 na terenie Siedlec i Białej Podlaskiej, Leksykon opozycji w regionie, wspomnienia strajku*, oprac. Mirosław Andrzejewski, archiwum.sws.org.pl/Siedlce/; Prasa – *Opozycja 1977-1989 na terenie Siedlec i Białej Podlaskiej*, archiwum.sws.org.pl/Siedlce/php?id=prasa.

³ *Od wyższej Szkoły Nauczycielskiej do Akademii Podlaskiej*, pod red. P. Matusaka, Siedlce 1999, s. 20-21.

⁴ R. Dmowski, *Wyższa Szkoła Rolniczo-Pedagogiczna w latach 1977-1999*, [w:] *Akademia Podlaska historia i teraźniejszość*, Siedlce 2009, s. 65.

⁵ S. Jastrzębski, *Obrazki ze strajku*, „Tygodnik Siedlecki”, nr 50 z 12.12.1999 r.

⁶ J. Cabaj, J. I. Cabaj, R. Głowacki, *Jeszcze zwyciężymy. 35-lecie strajku studenckiego w Wyższej Szkole Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach, Materiały i wspomnienia z lat 1980-1991*, Siedlce 2016.

⁷ W niespełna rok po wydaniu powyższej publikacji, zostały odnalezione, ukrywane w Wierchosławicach, pozostałe, brakujące egzemplarze „Nie-Rzeczywistości”: nr 4, 5, 6, 7 i 9, w tym nie publikowane nr 9 i 5 i ostatnia strona nr 4.

⁸ Relacje J. Bylinka, L. Hudzik, A. Janas, A. Sypka, S. Wiszowaty, A. Szczygielski.

⁹ Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” Region Mazowsze – Oddział w Siedlcach 1980-1981, siedziba Siedlce, ul. Kochanowskiego 7. Wg statutu NSZZ „Podlasie” MKZ Ziemia Podlaska – województwo siedleckie, www.szukajwarchiwach.pl/62/781/0/str./1/15?sort=&ps=Trve; zob. też. A. Andrzejewska, *NSZZ „Solidarność” Region Mazowsze – Oddział w Siedlcach. Kalendarium i wybór dokumentów. Część 1. Od nadziei do interny*, Siedlce 2015.

wego, których nazwiska trudno dziś ustalić. Żaden z artykułów nie był podpisany imieniem i nazwiskiem autora, natomiast pojawiały się zapisy: „Biuletyn redaguje Sekcja Propagandy Komitetu Strajkowego w WSR-P Siedlce” lub „Biuro Prasowe KS-u”. Można przypuszczać, że nie ujawniano autorów artykułów w obawie przed konsekwencjami i prześladowaniami, tak jak nie wyłoniono przewodniczącego komitetu strajkowego¹⁰. Mogła to być również redakcja zbiorowa kilku osób. Na pewno za całość strajku i redagowanie materiałów odpowiadał wyłoniony 18 listopada 1981 r. Komitet Strajkowy. Jego skład zapisano na tablicy a uwiecznił go na fotografii Andrzej Szczygielski, który otrzymał oficjalną zgodę na fotografowanie i dokumentowanie strajku. Z zachowanej fotografii rozpoznać można nazwiska, m.in.: Jacek Kierszka, Janusz Łuczak, Roman Głowacki, Piotr Czapski, Dariusz Zieniuk, Andrzej Sypka, Leszek Hudzik¹¹. Andrzej Sypka w publikacji okolicznościowej z okazji 35-lecia strajku podaje, iż redagowaniem gazetki zajmował się Mirosław Andrzejewski. Autor tego artykułu wspomina, że listy z nazwiskami Komitetu Strajkowego i strajkujących studentów poszukiwali tuż po wybuchu stanu wojennego funkcjonariusze Służby Bezpieczeństwa. Relacjonuje również:

Zaraz po strajku ukryte zostały w kloszu wiszącej u sufitu lampy i po dostaniu się wieczorem autora z kolegami do budynku zostały spalone w kotłowni. Podczas późniejszych wezwań i przesłuchań SB wypytywała o nazwiska strajkujących studentów i członków Komitetu Strajkowego¹².

Potwierdzałoby to tezę, że w obawie o późniejsze konsekwencje nie podano w „Nie-Rzeczywistości” nazwisk członków Komitetu Strajkowego, redakcji, ani też nie podpisywano tekstów artykułów.

Inicjatywa wydawania gazety strajkowej zrodziła się z chwilą rozpoczęcia strajku. Jej tytuł „Nie-Rzeczywistość” Strajkowy Biuletyn Informacyjny WSR-P w Siedlcach zaproponował na pierwszym spotkaniu redakcyjnym Mirosław Andrzejewski¹³. Nazwa tytułu, jak przystało na już doświadczonego opozycjonistę i studenta matematyki, była logicznym właściwym odniesieniem do realnego świata i ówczesnego życia akademickiego, gdzie studenci zmuszeni byli walczyć o podstawowe prawa. Rysunki satyryczne jego autorstwa były doskonałym komentarzem ówczesnej sytuacji w kraju i środowisku akademickim. Dodawały otuchy, wyśmiewały poczynania władzy. Gazeta drukowana była na powielaczu w budynku, na ostat-

¹⁰ S. Jastrzębski, *Obrazki ze strajku...* („Komitet Strajkowy nie miał przewodniczącego, jednak dominującą rolę w nim odgrywali działacze NZS- Leszek Hudzik, Mirosław Panasiewicz, Roman Głowacki, Jerzy Bylinka, Stanisław Wiszowaty, Jadwiga Świdarska, Jagoda Młynarczyk (studenci czwartego roku kultury i oświaty) oraz Mirosław Andrzejewski, Piotr Czapski (studenci pierwszego roku matematyki).

¹¹ J. Cabaj, J. I Cabaj, R. Głowacki, *Jeszcze zwyciężymy...*, s. 214.

¹² Tamże, s. 77; A Sypka pisał: „Wypytywano mnie o listy strajkujących i komitet strajkowy. Panowie dokładnie wiedzieli, kto wchodził w skład komitetu. Musieli mieć wśród strajkujących swoich informatorów. Pytano też o próbę obalenia siłą ustroju”, por. też. R. Głowacki, *Jeszcze zwyciężymy...*, s. 49.

¹³ S. Jastrzębski, *Obrazki ze strajku...* (relacja Mirosława Andrzejewskiego: „Gdy zapadła decyzja, by wydawać biuletyn strajkowy zaproponowałem tytuł «Nie-Rzeczywistość». To słowo było jakby odzwierciedleniem świata, który nas otaczał i był niejako przeciwagą do gazety «Rzeczywistość» wydawany wówczas przez beton partyjny”).

nim piętrze siedziby organizacji młodzieżowych przy ulicy Świerczewskiego 45, gdzie w tym samym czasie odbywał się Ogólnopolski Strajk Chłopski¹⁴.

W każdym numerze pojawiały się zazwyczaj stałe rubryki pt.: „Nasze sprawy”, hasło „Jeszcze zwyciężymy”, „Z ostatniej chwili”, „Kto i co robią inni”, jako przekazy z wydarzeń w innych uczelniach, relacje z wydarzeń patriotycznych, komentarze z wizyt gości, przedruki z serwisu informacyjnego Krajowej Komisji Koordynacyjnej NZS, relacje ze spotkań z władzami uczelni. Teksty wzbogacono kącikiem satyrycznym z zamieszczonymi rysunkami pełnych aluzji i satyry odnoszących się do strajkowej sytuacji.

Stronę tytułową pierwszego numeru „Nie-Rzeczywistości” z dnia 18 listopada 1981 r. rozpoczyna artykuł pt. *Pierwszy dzień strajku na WSR-P w Siedlcach*. Podano w nim okoliczności rozpoczęcia strajku na siedleckiej uczelni oraz jak doszło, po zwołaniu wiecu podczas strajku ostrzegawczego, do przekształcenia go w strajk okupacyjny. Sprawozdawca redakcyjny donosił, że o godzinie 10.40 strajk okupacyjny proklamowało 160 studentów¹⁵. Był on aktem solidaryzowania się z licznymi środowiskami akademickimi w kraju, w związku z nieprawym wyborem prof. dr hab. płk. Michała Hebdy na stanowisko rektora Wyższej Szkoły Inżynierskiej w Radomiu¹⁶. Jak podano, strajk studentów poparła Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność” siedleckiej uczelni, przekazując kwotę 5000 zł. Następnie przedstawiono relację z drugiego wiecu, odbytego w tym samym dniu o godzinie 21.00. Wystąpiła wówczas przewodnicząca Komitetu Wykonawczego Socjalistycznego Związku Studentów Polskich w Siedlcach, która bez uzgodnionego stanowiska całej organizacji, nie wyraziła poparcia strajku. Oburzyło to kilkunastu członków SZSP, którzy włączyli się do protestu.

Podsumowanie pierwszej strony biuletynu stanowi hasło – zawołanie strajkujących – „Jeszcze zwyciężymy”. W tekst hasła pisanego charakterystyczną czcionką, tak jak „Solidarność”, wpleciono flagę narodową. Prawie w każdym numerze przywoływano słowa pieśni strajkowej „Jeszcze zwyciężymy”, która stała się hymnem strajkujących studentów. Biuletyn „Nie-Rzeczywistość” drukowano w formacie A4 na powielaczu białkowym, w nakładzie około 100 egzemplarzy, w budynku przy ul. Świerczewskiego 45 u strajkujących tam rolników z NSZZ RI „Solidarność”. Objętość pisma była różna, w zależności potrzeb, zebranych materiałów i zasobności w papier. Z kolei druga strona rozpoczyna się od przytoczenia treści tekstu pieśni strajkowej studentów WSR-P w Siedlcach *Jeszcze zwyciężymy*, w tłumaczeniu Wojtka Lipińskiego, który podaje również melodię utworu „We shall over come”.

¹⁴ M. Andrzejewski, *Wspomnienia i dokumenty* [w:] *Jeszcze zwyciężymy...*, s. 99; APRG („kilkakrotnie po wydrukowaniu biuletynu nocowałem wśród strajkujących rolników, podziwiałem ich patriotyczną i religijną postawę”).

¹⁵ „Nie-Rzeczywistość” Strajkowy Biuletyn Informacyjny WSR-P w Siedlcach, nr 1, z dnia 18.11.1981, s. 1.

¹⁶ Tamże.

Jeszcze zwyciężymy

*Jeszcze zwyciężymy,
Jeszcze zwyciężymy,
Jeszcze zwyciężymy dziś.
Tę wiarę w sercu mam,
Że zwycięstwo nam ...
Jeszcze zwyciężymy dziś.*

*Ramię do ramienia,
Ramię do ramienia,
Ramię do ramienia iść.
Tę wiarę w sercu mam,
Że zwycięstwo nam...
Jeszcze zwyciężymy dziś.*

*Zawsze przyjaciółmi,
Zawsze przyjaciółmi,
Zawsze przyjaciółmi być.
Tę wiarę w sercu mam,
Że zwycięstwo nam ...
Jeszcze zwyciężymy dziś¹⁷.*

W następnej rubryce przytoczono pełne oświadczenie KZ NSZZ „Solidarność” przy WSR-P w Siedlcach z dnia 18 listopada 1981 r., popierające strajk okupacyjny studentów¹⁸. Oprócz solidaryzowania się z postulatami środowiska strajkujących studentów, Komisja Zakładowa złożyła deklarację poparcia i zaapelowała do członków związku i wszystkich nauczycieli akademickich o nieprowadzenie zajęć w okresie trwania strajku. Dalej zamieszczono informacje z 32-go dnia protestu w Wyższej Szkole Inżynierskiej w Radomiu, w których znalazło się stanowisko rzecznika prasowego strajkujących Witolda Smyka, który podkreślił:

Ze strony władz nie było żadnych konstruktywnych prób rozwiązania konfliktu radomskiego. Jedynie cofnięcie nominacji nielegalnie wybranego przez zaledwie 27% wyborców rektora prof. Michała Hebdy może stworzyć atmosferę do tworzenia demokratycznych struktur na uczelni. Cofnięcie nominacji leży wyłącznie w zakresie Ministra Szkolnictwa Wyższego¹⁹.

Na łamach „Nie-Rzeczywistości” zamieszczono też poparcie dla strajkujących studentów, wyrażone przez zakładowe organizacje „Solidarności” Huty „Warszawa”. W stanowczym oświadczeniu robotników czytamy:

¹⁷ *Pieśń strajkowa studentów WSR-P*, tamże, s. 2.

¹⁸ Tamże, s. 2.

¹⁹ Tamże, s. 3.

To my, hutnicy wiemy z doświadczenia jakich inżynierów, magistrów i doktorów przepuszczano na skompromitowanych politycznie i zawodowo uczelniach. Dość sterowania umysłami naszych dzieci, dość fałszu i zakłamania: wolność i demokracja dla polskiej nauki, suwerenność dla polskich uczelni gwarancją rozwoju Rzeczypospolitej Samorządowej²⁰.

Następnie podano obszernie fragmenty biuletynu Biura Informacyjnego Krajowej Komisji Koordynacyjnej Niezależnego Zrzeszenia Studentów z dnia 18 listopada 1981 r. Poinformowano o rozszerzającej się akcji protestacyjnej i strajkowej studentów, która objęła już 86 uczelni w całym kraju. Kolejne ośrodki akademickie przystępowały do strajku, tj. Toruń, Wrocław – wszystkie uczelnie, Rzeszów – w Wyższej Szkole Pedagogicznej strajkowało 700 studentów, a w Akademii Rolniczej – 600²¹. Dalej zamieszczono fragmenty listu Prezydium Krajowej Komisji Koordynacyjnej Niezależnego Zrzeszenia Studentów do Rady Ministrów z dnia 17 listopada 1981 r. Czytamy w nim:

Potęgujący się stan napięcia w środowisku akademickim, którego powodem, obok sprawy WSI Radom jest przewlekanie prac legislacyjnych nad Ustawą o Szkolnictwie Wyższym wymaga pełnej i rzetelnej informacji²². KKK NZS pragnie włączyć się w prace nad ustawą o szkolnictwie wyższym z dnia 11.06.1981 r., dlatego prosi o dostarczenie i upublicznienie przez ministra tekstu uwag skierowanych do Sejmu²³.

W artykule *Drugi dzień strajku na WSR-P w Siedlcach*, ukazano szczegółowe sprawozdanie z przebiegu protestu w tym dniu. Już o godz. 10.00 strajkujących studentów odwiedził duszpasterz akademicki ks. Zbigniew Chaber. Jak wynika z relacji „Nie-Rzeczywistości”, jego duszpasterska wizyta została bardzo ciepło przyjęta przez studentów. Ks. Z. Chaber życzył strajkującym studentom rozwagi i wytrwałości w walce o słuszne sprawy. Tuż po wizycie księdza o godz. 11.00 z przedstawicielami Komitetu Strajkowego spotkał się I sekretarz Komitetu Uczelnianego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej płk. Zbigniew Życzkowski. Po przeprowadzeniu rozmowy z członkami Komitetu Strajkowego przedstawił uchwałę Podstawowej Organizacji Partyjnej PZPR przy WSR-P w Siedlcach, dotyczącą konfliktu w radomskiej WSI, a także stanowisko w sprawie ustawy o szkolnictwie wyższym²⁴. W uchwale tej czytamy m.in.:

Pracownicy i studenci WSR-P zrzeszeni w POP PZPR przy WSR-P w Siedlcach, mając na uwadze ogólnokrajowe reperkusje tego konfliktu, wyrażamy pogląd, iż powinien on zostać jak najszybciej rozwiązany i zakończony. Przychyłamy się do wniosku Konferencji Rektorów uczelni technicznych, która po

²⁰ Tamże, s. 3.

²¹ Tamże, s. 3.

²² Tamże, s. 5.

²³ Tamże, s. 5.

²⁴ Tamże, s. 6.

naocznym zbadaniu sprawy zaapelowała do rektora WSI prof. dr hab. inż. Michała Hebdy o ustąpienie ze stanowiska, co umożliwiłoby ponowne wybory Rektora według nowej ordynacji wyborczej np. wybranej i sprawdzonej na innej uczelni. Równocześnie stanowczo domagamy się pilnego uchwalenia przez Sejm PRL Ustawy o Szkolnictwie Wyższym i to w wersji Komisji Kodyfikacyjnej z czerwca br. Uważamy, że właśnie brak tej ustawy jest jedną z istotnych przyczyn konfliktu w Radomiu²⁵.

Uchwałę z dnia 11 listopada 1981 r., podpisaną przez I sekretarza KU PZPR ppłk dypl. Życzkowskiego, skierowano do Wydziału Nauki i Oświaty KC PZPR, Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego i Techniki oraz KU PZPR WSI w Radomiu²⁶.

W informacjach bieżących podano, że w pozostałych budynkach uczelni nieobjętych strajkiem wykłady nie odbywały się, z wyjątkiem dwóch przypadków, gdzie przeprowadzono zajęcia z I rokiem z logiki i na III roku z analizy matematycznej. Następnie biuletyn relacjonuje informacje z popołudniowego spotkania KS oraz przedstawicieli SZSP i Polskiego Związku Akademickiego, z rektorem i prorektorem ds. dydaktyki WSR-P. Omówiono tam bieżące formy współpracy organizacji oraz sprawy nurtujące strajkujących m.in.: zasadność strajku i długość jego trwania, a także sprawy bytowe strajkujących, tj. wyżywienia, koców, materaców. Sprawozdawca podaje, że o godz. 18.00 w atmosferze głębokiego skupienia i powagi ks. Zbigniew Chaber odprawił strajkującym studentom mszę świętą²⁷. W podsumowaniu dnia redakcja napisała: „Możemy cieszyć się, że nastrój wzajemnego zrozumienia i serdeczności towarzyszy nam przez wszystkie godziny. Nasz dzień kończy się wiecem”²⁸. Sprawozdanie z pierwszego dnia strajku kończy się zapewnieniem: „Wszystkim próbującym rozbić naszą jedność odpowiadamy: nie może wam się to udać!” Poniżej zamieszczono:

Biuletyn redaguje Sekcja Propagandy Komitetu Strajkowego w WSR-P w Siedlcach. Informacja z ostatniej chwili z komentarzem rysunkowym Mirosława Andrzejewskiego. Do użytku został oddany nowy „DS” DOM STRAJKOWY „HEBDUŚ” na ulicy B. Prusa. Są jeszcze wolne miejsca!!! NIE ZWLEKAJ!²⁹

Drugi numer strajkowego Biuletynu Informacyjnego „Nie-Rzeczywistość” wydano 20 listopada 1981 r. Winięte pisma uzupełniono napisem Biuro Prasowe KS-u przy WSR-P w Siedlcach. Na pierwszej stronie pod ogólnym tytułem „*Nasze sprawy*” zamieszczono informacje o odwiedzinach delegacji strajkujących w Siedlcach rolników, którzy udzielili poparcia strajkującym studentom³⁰. Następnym gościem

²⁵ Tamże, s. 6.

²⁶ Tamże, s. 6.

²⁷ Tamże, s. 7.

²⁸ Tamże.

²⁹ Tamże.

³⁰ K. Jastrzębska, *Ogólnopolski Strajk Chłopski w Siedlcach* [w:] *Ogólnopolski Strajk Chłopski 5XI-14XII 1981 r.*, red. G. Welik, Siedlce 2011r. 5 listopada 1981r. rozpoczął się od okupacji budynku organizacji młodzieżowych przy ul. Świerczewskiego 45 (obecnie ul. Piłsudskiego 45). Akcja protestacyjna rolników woj. siedleckiego była wyrazem niezadowolenia z tragicznej sytuacji rolnictwa indywidualnego i niezre-

był prof. matematyki z University of North Carolina at Greensboro, który podkreślił, że po zapoznaniu się ze strajkowymi postulatami, zrozumiał motyw podjęcia strajku. Nadmieniał, że informacje podawane przez środki masowego przekazu nie odzwierciedlają stanu faktycznego, z którym mógł się bezpośrednio zapoznać³¹.

Stałą rubryką „Nie-Rzeczywistości” było zamieszczanie przekazu informacji wg. serwisu biura informacyjnego Krajowej Komisji Koordynacyjnej NZS. W rubryce „Kto i co – czyli co robią inni” znalazły się komunikaty z telexu nr 36 z dnia 19 listopada 1981 r., w których podano informację o rozszerzaniu się akcji strajkowej studentów na cały kraj. Zamieszczono tam wykaz uczelni, które solidaryzowały się z WSI Radom i przystąpiły do strajku okupacyjnego. Z informacji wynika, że w Warszawie 18 listopada 1981 r. rozpoczął się protest w Akademii Sztuk Pięknych, od 19 listopada w Uniwersytecie Gdańskim strajkowało 1500 studentów. W Krakowie strajk objął następujące uczelnie: Akademia Ekonomiczna, Akademia Górniczo-Hutnicza, Akademia Muzyczna, Akademia Rolnicza, Politechnika Krakowska, Uniwersytet Jagielloński. W Akademii Medycznej ogłoszono strajk czynny – zbieranie leków i tworzenie zaplecza dla strajkujących uczelni. W Szczecinie zaś na Akademii Rolniczej, w świetle relacji „Nie-Rzeczywistości”, strajkowało 500 studentów. Konferencja rektorów Uczelni Szczecina uchwaliła wotum nieufności wobec ministra Jerzego Nawrockiego. W serwisie podano informację o podjęciu strajku od 18 listopada przez ponad 100 studentów Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach³². Napisano również, że od 19 listopada przy poparciu SZSP strajkuje Filia Politechniki Warszawskiej w Płocku, a w trzecim dniu protestu w Politechnice Rzeszowskiej strajkowało 600 studentów. Następnie serwis podaje długą listę uczelni, które proklamowały na wiecach decyzje o przystąpieniu do strajku okupacyjnego. Były to następujące ośrodki akademickie: Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna w Krakowie, WSP w Szczecinie, Politechnika Poznańska, Uniwersytet Poznański, AR w Poznaniu, WSP w Słupsku, Akademia Sztuk Pięknych, AWF i WSP w Krakowie, WSP w Częstochowie, Politechnika Świętokrzyska w Kielcach. Natomiast strajk w Akademii Medycznej w Poznaniu miał charakter czynny, polegający na medycznej obsłudze strajkujących uczelni. Tekst serwisu zakończono komentarzem redakcji: „Nie jesteśmy sami”³³.

Przytoczone materiały z serwisu NZS ukazywały mobilizację całego środowiska akademickiego w walce o prawo, demokrację, samorządność i autonomię na uczelniach polskich. Bezprzykładne łamanie zasad prawa i demokracji w radomskiej WSI, wyzwoliło wrażliwość studentów na potrzebę upominania się o te wartości w środowisku akademickim w całej Polsce. Na powszechne strajki studenckie w Polsce odpowiedziały także środowiska akademickie w Europie, co odnotowano w 2-gim numerze biuletynu „Nie-Rzeczywistość” poprzez zamieszczenie tekstu rezo-

alizowania porozumień ustrzycko-rzeszowskich. 10 listopada strajk uzyskał poparcie Ogólnopolskiego Komitetu Założycielskiego NSZZ RI „Solidarność” i utworzony został Ogólnopolski Komitet Strajkowy z siedzibą w Siedlcach.

³¹ „Nie-Rzeczywistość”, nr 2, z dnia 20.11.1981 r. s. 6.

³² Tamże, s. 3.

³³ Tamże, s. 4.

lucji Gewarkschflische Gruppen z Kolonii Republiki Federalnej Niemiec. Organizacja ta wyraziła pełną solidarność i poparcie dla strajkujących studentów, zwróciła się do ministra o natychmiastowe spełnienie żądań polskich studentów. W rezolucji napisano:

Poprzez swe żądania walczycie o poszanowanie praw studentów i misji społecznych szkół wyższych, która może być urzeczywistniona tylko poprzez autonomię uniwersytetu. W waszej walce obecny jest duch „Międzynarodowej Karty Studentów” uchwalonej w Paryżu³⁴.

Kolejny tytuł publikacji biuletynu strajkowego brzmi: *Konferencja Rektorów Uczelni Polskich*. Artykuł powstał na podstawie materiału serwisu Biura Informacyjnego KKK NZS nr 37 z piątku 20 listopada 1981 r. Podano w nim, że z inicjatywy rektora Uniwersytetu Warszawskiego, prof. Henryka Samsonowicza, odbyła się konferencja Rektorów Polskich Uczelni w sprawie sytuacji w WSI w Radomiu i problemu Ustawy o Szkolnictwie Wyższym. Na spotkaniu tym rektorzy uczelni Poznania zaproponowali powołanie Rady Rektorów, która reprezentowałaby środowisko akademickie. W czasie tych obrad delegacja Rektorów udała się do KC PZPR na rozmowy z premierem Wojciechem Jaruzelskim. Ustalono, że do Radomia pojedzie delegacja Komisji Rektorskiej w składzie: prof. Władysław Findeisen z Politechniki Warszawskiej, prof. Józef Gierowski z Uniwersytetu Jagiellońskiego, prof. Jerzy Kroh z Politechniki Łódzkiej, Andrzej Łapicki z Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej, a także minister Jerzy Nawrocki oraz przedstawiciele NZS, „Solidarności” i Związku Nauczycielstwa Polskiego³⁵.

W rubryce „Z ostatniej chwili” zamieszczono oświadczenie Prezydium KKK NZS o braku możliwości zakończenia ogólnopolskiej akcji strajkowej oraz informację, że w Siedlcach budynek uczelni okupuje ok. 300 osób³⁶.

Artykuł pt. *Bawmy się razem* był odpowiedzią na napastliwy, pełny inwektyw i nieprawdziwy sposób przedstawienia strajku studentów przez redaktor Irenę Falską w „Dzienniku Telewizyjnym” w dniu 20 listopada 1981 r. Dziennikarka w rządowej telewizji donosiła o rzekomych atrakcjach i zabawach studentów podczas strajków. Redakcja „Nie-Rzeczywistości” przepraszała ironicznie „ulubioną dziennikarkę”, pisząc, że chłopcy z NZS-u w Siedlcach nie są w stanie zorganizować dla ekipy TV „pikniku na 5 fajerek”. Siedleccy studenci zajęci są nieco, jak wszyscy strajkujący, poważniejszymi sprawami. W Siedlcach mogą zaproponować telewizji: partyjkę brydża, wieczorne śpiewanie pieśni, filmy, wykłady i seminaria. Najważniejsze jest jednak to, aby udowodnić ekipie DTV – „że studenci naprawdę już nigdy nie chcą mieć powodu do strajku, i że ci silni, młodzi z delikatnymi rączkami pragną być potrzebni w tworzeniu nowej polskiej rzeczywistości”³⁷. Studenci siedleccy, pomimo braku atrakcji i niewygody, zachowują humor oraz proponują pani redaktor swo-

³⁴ Tamże.

³⁵ Tamże, s. 5.

³⁶ Tamże.

³⁷ Tamże, s. 6.

je towarzystwo. Artykuł kończył się stwierdzeniem: „Nie brakuje nam też nadziei, że pracownicy tej instytucji ograniczą się jednak do przekazywania prawdziwych, sprawdzonych informacji”³⁸. Uzupełnieniem artykułu jest rysunek Mirosława Andrzejewskiego ukazujący redaktor I. Falską wyłaniającą się z pudła telewizora. Jan Romańczuk w *Dzienniku strajkowym* informuje, że wystąpienie redaktor Falskiej wywołało żywą reakcję strajkujących studentów³⁹.

Kolejny, już trzeci numer „Nie-Rzeczywistości”, datowany na 20-21 listopada, zaczyna się rubryką pt. „Nasz sprawy”. Strona tytułowa tego wydania kończy się też tymi słowami: „Studenci dziękują za codzienne odwiedzanie nas przez prorektora doc. dr hab. E. Ćwiklińskiego i dziekana Wydziału Chemiczno-Matematycznego doc. dr hab. Stanisława Godlewskiego, którzy troszczą się o nasze sprawy”⁴⁰. W wydaniu tego numeru podano komunikat o kolejnym wiecu, na którym ponownie strajkujący studenci przedyskutowali projekt ustawy o szkolnictwie wyższym z dnia 11 czerwca 1981 r.⁴¹ W wiecowej debacie zwrócono szczególną uwagę na następujące rozdziały tego dokumentu: jednostki organizacyjne szkoły, kompetencje organów szkoły, skład organów wybieralnych, zasady i tryb ich powoływania oraz studia⁴². Projekt ustawy i wniesione poprawki stały się tematem dyskusji studentów z odwiedzającym ich doc. dr hab. Stanisławem Godlewskim, dziekanem Wydziału Chemiczno-Matematycznego WSR-P. Jak podaje biuletyn, dziekan wyjaśnił studentom wiele problemów i wątpliwości związanych z ustawą, za co podziękowano.

Artykuł pt. *Nasz postulat* był kolejną odpowiedzią redakcji na tendencyjne ukaazywanie przez media rządowe strajków na uczelniach. Zacytowano komunikat Polskiego Radia, które podało, że Podstawowa Organizacja Partyjna PZPR Huty „Warszawa” domaga się, aby wszystkich strajkujących skreślić z listy studentów, a na ich miejsce przyjąć „prawdziwych studentów”, czyli synów robotników i chłopów⁴³. W odpowiedzi redakcja biuletynu zaproponowała dyrekcji Huty „Warszawa”, aby zwolniła z zajmowanych stanowisk pracowników źle wykonujących swoje obowiązki⁴⁴.

W ślad za działaniem Komitetu Strajkowego Uniwersytetu Warszawskiego Komitet Strajkowy WSR-P w Siedlcach wystosował apel do społeczeństwa swojego miasta, w którym wyjaśniał przyczyny strajku oraz postulaty walki o samorządność na uczelni, wybieralność władz, możliwość wyboru programów nauczania opracowanych przez naukowców i walkę światopoglądową⁴⁵. Odezwa opublikowana w

³⁸ Tamże.

³⁹ J. Romańczuk, *Dziennik strajkowy*, [w] *Jeszcze zwyciężymy...*, s. 56-57; Jan Romańczuk pisze – Wygłosiła świetną inwokację – Jest dobra! – padały głosy z sali. Mogłaby pracować u nas jako rzecznik strajkowy, zob. też: „Nie-Rzeczywistość” nr 2, s. 6 – „nie omieszkała przywołać redaktor Falską, która w dzienniku telewizyjnym z tendencją zaangażowania politycznego, podawała wypaczone informacje o strajkach studenckich, w tym także o strajku w Siedlcach.

⁴⁰ „Nie-Rzeczywistość” nr 3, z dnia 20-21.11. 1981 r., s. 1.

⁴¹ Tamże.

⁴² Tamże.

⁴³ Tamże.

⁴⁴ Tamże.

⁴⁵ *Drodzy Mieszkańcy Siedlec, Odezwa do mieszkańców Siedlec*, [w] „Nie-Rzeczywistość” nr 3, s. 2, odezwa była również drukowana w formie ulotek.

biuletynie była kolportowana wśród mieszkańców Siedlec w formie ulotek oraz rozklejana na tablicach ogłoszeń. Redakcja zamieszczała myśli, sentencje nawiązujące do literatury, a odnoszące się do obecnej sytuacji społecznej, czego świadectwem były hasła – „Potrzebny gram buntu”. „Wśród samych pokutnych obywateli Ojczyznę diabli by wzięli”⁴⁶.

W artykule *Z wizytą na UW* zamieszczono relację ze spotkania przedstawicieli siedleckiego Komitetu Strajkowego w dniu 21 listopada 1981 r. w Warszawie. Czytamy, że w strajku okupacyjnym bierze udział około 2500 studentów, zaś w wiecach uczestniczy nawet do 14 tys.⁴⁷

Propaganda nie śpi! – to hasło kolejnej, trzeciej strony „Nie-Rzeczywistości” nr 3. Intencją redaktorów było podkreślenie problemu toczącej się podczas strajku „wojny informacyjnej” przebiegającej pomiędzy strajkującym środowiskiem akademickim, a stroną rządową. Podkreślić należy, że strona rządowa dysponowała potężnymi środkami masowego przekazu, jak telewizja, radio, prasa. Studenci mogli liczyć na lokalne radiowęzły w domach studenckich, prasę niezależnych środowisk solidarnościowych i NZS-owskich, wydających, tak jak w Siedlcach, biuletyn strajkowy „Nie-Rzeczywistość”. Walka informacyjna toczyła się również na ulicy, gdzie studenci masowo rozwieszali swoje hasła i plakaty. Zamieszczony na całej stronie satyryczny rysunek, przedstawiał akcję zrywania plakatów przez „odpowiednie służby”. Jak czytamy w kolejnych rubrykach, pomimo wytężonej pracy sekcji propagandy, na czele z Janem Romańczukiem, w kilka godzin po rozwieszeniu plakaty zniknęły⁴⁸. Podkreślono dalej, że codziennie grupy studentów wyruszały z kolejnymi hasłami, których treść zamieszczono w strajkowej gazecie:

„My też jesteśmy dziećmi robotników i chłopów”.

„Żądamy samorządnych i autonomicznych uczelni”.

„Nominacja rektora Hebdy pogwałceniem zasad demokracji uczelnianej”.

„Strajk okupacyjny studentów WSR-P trwa nadal”⁴⁹.

Na łamach trzeciego numeru „Nie-Rzeczywistości” zamieszczono relację z ważnego wydarzenia dla strajkujących, jakie miało miejsce w czwartym dniu protestu 21 listopada 1981 r., a mianowicie wizyta ks. Henryka Tomasika opiekuna młodzieży akademickiej w Siedlcach. Wygłosił wykład na temat „Przedmiot troski Jana Pawła II”, w którym zaprezentowane myśli z kręgu etyki chrześcijańskiej nasuwały analogie do postawy strajkującej młodzieży⁵⁰. Mottem rozważań stały się słowa zaczerpnięte z tekstu poezji Karola Wojtyły, publikowanego pod pseudonimem Andrzeja Jawień:

⁴⁶ Tamże.

⁴⁷ *Z wizytą na UW*, tamże, s. 2

⁴⁸ Tamże, s 3, zobacz też R. Głowacki, *Jeszcze zwyciężymy...*, s. 39-40, Jan Romańczuk, *Dziennik strajkowy*, s. 54

⁴⁹ Tamże, s. 3.

⁵⁰ „Nie-Rzeczywistość”, nr 3, s. 4.

*Nie martw się, sprawy
ludzkie szerokie mają brzegi
nie można ich nazbyt długo
w ciasnym więzić łożysku⁵¹.*

Streszczając artykuł warto wskazać, że w wystąpieniu wykładowca przedstawił główne założenia encykliki Jana Pawła II, podkreślając, iż celem wszelkich Jego dążeń było pokazanie portretu człowieka – człowieka w pełnym tego słowa znaczeniu. Przybliżając myśli Papieża wskazał, że według niego warunkiem harmonii w stosunkach międzyludzkich jest odpowiedni poziom kultury, który może być uzyskany tylko dzięki wysokiemu poziomowi wychowania. Nawiązał do słów Ojca Świętego wypowiedzianych w UNESCO:

W wychowaniu chodzi bowiem o to, ażeby człowiek stawał się coraz bardziej człowiekiem – o to, ażeby bardziej był, a nie tylko miał – aby więc poprzez wszystko, co ma, co posiada umiał bardziej być i pełniej być człowiekiem – to znaczy, ażeby również umiał bardziej być nie tylko z drugim, ale także dla drugich. (...) Nie ulega też wątpliwości, że pierwszym i podstawowym wyznacznikiem kultury jest zdrowa moralność – kultura moralna⁵².

Wykładowca wskazywał dalej, że Jan Paweł II określał dobrem to, co przyczynia się do budowania godności osoby⁵³.

W rubryce „Kto i co – czyli co robią inni” zamieszczano systematyczny przekaz informacji o sytuacji na uczelniach i środowisku akademickim. Był to sposób na przełamywanie monopolu rządowych środków przekazu, które podawały nieprawdziwe informacje. W przedruku z serwisu informacyjnego KKK NZS z soboty 21 listopada 1981 r. czytamy o konflikcie, do którego doszło w Wyższej Oficerskiej Szkole Pożarniczej w Warszawie. Po wiecu w dniu 20 listopada nastąpiło nasilenie konfliktu, którego powodem była chęć podporządkowania Wyższej Oficerskiej Szkoły Pożarniczej w Warszawie Ustawie o szkolnictwie wyższym wojskowym. W postulatach zapisano żądanie zapewnienia gwarancji prawnej egzystencji WOSP, jako uczelni samorządnej i demokratycznej zgodnie z Ustawą o szkolnictwie wyższym cywilnym⁵⁴.

W dalszej części rubryki *Kto i co – czyli co robią inni* przedstawiano stanowiska środowisk akademickich, senatu i studenckich organizacji: NZS i SZSP, które często były ze sobą sprzeczne. Podano, że w warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych strajkuje 138 studentów i akcję poparła większość pracowników uczelni. Senat Uniwersytetu Warszawskiego uznał wszystkie nieobecności, w tym zajęcia studium wojskowego związane ze strajkiem, za usprawiedliwione. W Politechnice Warszawskiej do strajku przystąpiło 3200 osób. SZSP tej uczelni rozpoczęło akcję

⁵¹ Tamże.

⁵² *Przedmiot troski Jana Pawła II*, [w] „Nie-Rzeczywistość”, tamże, s. 4.

⁵³ J. Cabaj, J. I Cabaj, R. Głowacki, *Jeszcze Zwyciężymy...*, s.35.

⁵⁴ „Nie-Rzeczywistość”, nr 3, s. 4.

plakatową o zakończeniu strajku m.in. informując, że Hebda podał się do dymisji. Informacja SZSP o rezygnacji rektora Hebdy była oczywiście nieprawdziwa, ponieważ oznaczałaby naturalnie zakończenie konfliktu. Natomiast w Szkole Głównej Planowania i Statystyki SZSP zaproponowało przerwanie okupacji i ogłoszenie gotowości strajkowej do rozwiązania konfliktu radomskiego. W Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, jak wynikało z relacji „Nie-Rzeczywistości”, ze studentami strajkowali pracownicy mennicy państwowej i obróbki przemysłowej metali szlachetnych⁵⁵.

Hotł poległym kolejarzom to tytuł artykułu będącego sprawozdaniem z udziału Komitetu Strajkowego w uroczystościach na dworcu PKP w Siedlcach. Delegacja studentów na czele z członkami KS udała się na mszę św. odprawioną przez ks. biskupa Jana Mazura w parowozowni stacji kolejowej. Podczas eucharystii nastąpiło poświęcenie sztandarów zakładowych organizacji NSZZ „Solidarność”. W artykule czytamy, że w uroczystościach brało udział blisko 3.5 tys. osób na czele z wojewodą siedleckim, prezydentem miasta i licznymi delegacjami dyrektorów i zakładów pracy. Po mszy dokonano wpisu do księgi pamiątkowej, a następnie w pochodzie ze sztandarami zgromadzeni udali się pod pomnik kolejarzy poległych w czasie II wojny światowej, gdzie złożono wieńce. Odbyło się także poświęcenie krzyża ufundowanego przez załogę Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych Siedlce. Zakończeniem tej podniosłej uroczystości było wspólne odśpiewanie *Roty*⁵⁶. Relacja z udziału delegacji studentów i komitetu strajkowego świadczyła o tym, że biuletyn stanowił także źródło informacji o ważnych wydarzeniach społecznych środowiska.

W biuletynie zamieszczono także wzmiankę, że w dniach 19, 21-22-go listopada w auli Instytutu Biologii Stosowanej zostały odprawione msze święte, które celebrował ks. Zbigniew Chaber, przy udziale prawie wszystkich strajkujących⁵⁷.

Przyjacielska wizyta – taki tytuł nadano relacji z wizyty siedleckich studentów w budynku okupowanym przez rolników z NSZZ „Solidarność” RI. Sprawozdawca wyjaśnia, że celem tego spotkania było przedstawienie przyczyn protestu studentów oraz sytuacji strajkujących. Po powitaniu rolników słowami strajkowego hymnu *Ramię przy ramieniu* oraz *Pieśnią Konfederatów Barskich*, przedstawiciele ogólnopolskiego strajku NSZZ Solidarność RI zadawali szereg pytań. Świadczyły one o dobrej znajomości problemów środowiska akademickiego. Podkreślono, że spotkanie zakończyło się wspólnym śpiewaniem pieśni i zapewnieniem o wzajemnym poparciu. Wizyta miała wymierne korzyści, także z powodu otrzymanych darów żywnościowych, co świadczyło, że studenci nie byli sami, mogli liczyć na wsparcie innych⁵⁸.

Biuletyn w związku z napiętą sytuacją polityczną w kraju przekazywał wiele informacji dotyczących incydentów, konfliktów pomiędzy strajkującymi studentami a organami służby bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej. W rubryce *Z ostatniej*

⁵⁵ „Nie-Rzeczywistość”, nr 3, s. 5.

⁵⁶ Tamże.

⁵⁷ Tamże.

⁵⁸ „Nie-rzeczywistość”, nr 3, s. 5.

chwili Komitet Redakcyjny „Nie-Rzeczywistości” donosił o kolejnych przypadkach takich zająć. W nocy z 19 na 20 listopada podczas rozlepiania plakatów w Krakowie zostali zatrzymani przez funkcjonariuszy MO trzech studenci Akademii Górniczo-Hutniczej⁵⁹. Po godzinnym przetrzymaniu na komendzie dzielnicowej MO w Krakowie zostali wypuszczeni. Do prowokacji doszło na Uniwersytecie Wrocławskim w dniu 21 listopada o godzinie 3.00 rano. Pojawiły się tam, przywiezione samochodami marki Star, ekipy ubrane w charakterystyczne kombinezony i czapeczki. Zamalowywali plakaty, wywieszane przez strajkujących studentów. Następna ekipa o godz. 4.00 rano przywiozła drabiny, by dokończyć dzieła zniszczenia plakatów zawieszonych wyżej. Dalej podano, że z kolei po godz. 5.00 rano obrzucono butelkami z farbą budynki Instytutu Filozofii, aby zniszczyć pozostałe plakaty. Podkreślono, że całą akcję udało się sfotografować studentom⁶⁰. Na tej samej stronie gazety zamieszczono list jakby z zupełnie odmiennej „rzeczywistości”, w którym do strajkujących studentów zwrócił się następującymi słowami rektor Politechniki Rzeszowskiej, doc. dr hab. B. Fleszar:

Już 6 dni trwa Wasz protest na naszej Uczelni. Wierzę, że podjęliście go z pobudek szlachetnych i w poczuciu odpowiedzialności za przyszłość swego kraju. Potwierdzeniem powyższej opinii jest dobra organizacja Waszego protestu, zdyscyplinowanie i wielce szlachetny czyn społeczny na rzecz uczelni jakiego podjęliście się w odpowiedzi na mój apel. Czyn ten wykonujecie w bardzo trudnych warunkach. Daliście dowód zrozumienia pilnych potrzeb uczelni, co dobrze świadczy o Waszym sumieniu obywatelskim. Potwierdzeniem takiej postawy jest decyzja KS o rozpoczęciu w poniedziałek zajęć laboratoryjnych na wszystkich wydziałach. Wierzę, że po zakończeniu strajku odrobinie wszelkie zaległości. Kraj czeka na Waszą wiedzę, Bądźcie godni Swego narodu i jego wspaniałej kultury⁶¹.

Ostatnią informacją trzeciego numeru biuletynu był komunikat ze spotkania w dniu 21 listopada 1981 r. Konferencji Rektorów i ministra Jerzego Nawrockiego na strajku w Radomiu. Delegacja ogólnopolskiej Konferencji Rektorów, po uzgodnieniu z premierem Wojciechem Jaruzelskim, podjęła się misji mediatora, w celu zakończenia konfliktu. Rozmowy – jak wynikało z relacji „Nie-Rzeczywistości” – nie przyniosły rezultatów i delegacja zawiesiła swą działalność mediacyjną, wydając oświadczenie o gotowości do rozmów, skierowane również do komitetów strajkowych, a także następujących organizacji: PZPR, Zjednoczone Stronnictwo Ludowe, Stronnictwo Demokratyczne, Związek Nauczycielstwa Polskiego, Związek Młodzieży Wiejskiej „Wici”, SZSP⁶². W komentarzu pod przytoczonym komunikatem delegacji rektorów znalazł się satyryczny rysunek M. Andrzejewskiego, ukazujący wizytę u rektora delegacji, wyposażonej w taczkę i miotłę.

⁵⁹ Tamże, s. 7.

⁶⁰ Tamże, s. 7.

⁶¹ List J. M. Rektora Politechniki Rzeszowskiej do strajkujących studentów, tamże, nr 3. s. 7.

⁶² Tamże.

Kolejny, czwarty numer „Nie-Rzeczywistości” wydano z datami 23 i 24 listopada 1981 r. W dziale „nasze sprawy” widnieje zapis: „Siódmy dzień strajku, obecna liczba uczestników – 315 osób”⁶³. Na stronie tytułowej zamieszczono uchwałę wiecu, którą poprzedzono refleksją redakcji o przyczynach strajków na uczelniach polskich jesienią 1981 r. Było to również formą wyjaśnienia sytuacji, po załamaniu się misji rektorów, podjętej w celu zakończenia protestu w Radomiu. Redakcja wspomina o uporczywej, kłamliwej propagandzie środków masowego przekazu, które chcą wykazać, że studenci nie rozumieją istoty konfliktu radomskiego. Skupiają się na walce z rektorem Hebłą i w ten sposób wtrącają się w wewnętrzne sprawy WSI w Radomiu. Dlatego w biuletynie napisano:

Dla każdego strajkującego studenta oczywistym jest, że nam nie idzie o prof. Hebłę. Przystąpiliśmy do strajku solidarnościowego, bowiem dokonano zamachu na nasze nadzieje stworzenia podstaw do przywrócenia właściwego charakteru i miejsca polskim uczelniom. Pogwałcone zostały zasady demokracji⁶⁴.

Autorzy rubryki przypominają, że drugim nie mniej ważnym motywem protestów akademickich było domaganie się uchwalenia przez Sejm Ustawy o szkolnictwie wyższym z dnia 11 czerwca 1981 r. opracowanej przez Komisję Kodyfikacyjną. Podkreślono, że w Radomiu stworzono precedens, a urzędnicze poprawki ograniczają autonomię i samorządność na uczelniach. Dlatego studenci gotowi są bronić projektu Ustawy⁶⁵. W obliczu wypaczenia intencji strajkujących sformułowano stanowisko jako postulat i Uchwałę Wiecu:

Żądamy, aby w Radomiu ustalona została satysfakcjonująca społeczność akademicką WSI ordynacja wyborcza, stwarzająca warunki do przeprowadzenia demokratycznych wyborów na tej uczelni oraz aby został wyznaczony możliwie jak najbliższy termin wyborów rektora⁶⁶.

Z pierwszej strony czwartego numeru „Nie-Rzeczywistości” dowiadujemy się również o apelu studentów Politechniki Warszawskiej o oddawanie krwi dla studenta, który uległ wypadkowi podczas strajku.

Na łamach „Kto i co – czyli co robią inni” zamieszczono wiadomości z serwisu informacyjnego KKK NZS Nr 40 z 23 listopada 1981 r. Jako pierwsza znalazła się obszerna wypowiedź prof. Władysława Findeisena ze spotkania ze strajkującymi studentami Politechniki Warszawskiej. Jego zdaniem, strajki w wielu uczelniach przyczyniły się do spotkania rektorów i przyjęcia ich delegacji przez premiera oraz zainteresowanie problemami środowiska prezydium rządu⁶⁷. Z relacji wynika, że pomimo misji mediacyjnej w Radomiu, rektor poinformował, że rozmowy nie doprowadziły do rozwiązania sporu. Podkreślił jednak, że chodzi tu o przestrzeżenie

⁶³ Tamże nr 4, z dnia 23-24.11.1981 r., s. 1.

⁶⁴ Tamże.

⁶⁵ Tamże.

⁶⁶ Tamże.

⁶⁷ Tamże, s. 2.

praworządności w uczelniach, a nie o personalną walkę z prof. Hebdą. Stanowisko takie wyraziła ogólnopolska Konferencja Rektorów, a poparły je uchwałami Senatów prawie wszystkie uczelnie w kraju⁶⁸.

W „Nie-Rzeczywistości” przywołano także opinie autorytetów Kościoła. Przykładem jest opublikowana homilia ks. prof. Józefa Tischnera, duszpasterza UJ, który wyraził poparcie dla strajkujących studentów. Świadczą o tym jego słowa:

Rdzeniem polskiej pracy jest polska nauka. Jeżeli mamy przetrwać, musimy starać się o niepodległość nauki. Strajki studentów są strajkami o przyszłość i niepodległość nauki oraz kultury. Rodowód ich sięga marca 1968 roku – symbolu, w którym mury uczelni zostały przekroczone przez milicję. Owoce strajku są wewnętrzne i zewnętrzne – ważniejsze są wewnętrzne. Strajkujący studenci muszą zdawać sobie sprawę, że ciąży na nich odpowiedzialność za godność nauki⁶⁹.

W interpretacji ks. profesora, istotą problemu w strajkach studenckich były wyższe idee – wolności nauki, niż tylko niedemokratyczny wybór rektora uczelni radomskiej⁷⁰.

W siedleckiej gazecie strajkowej opublikowano oświadczenie z dnia 22 listopada 1981 r. Prezydium KKK NZS, która koordynowała w całej Polsce akcję protestacyjną na uczelniach. NZS wyraziło wdzięczność Konferencji Rektorów za podejmowane próby mediacji w konflikcie radomskim. Podkreślono, że wszelkie naciski, mające na celu rozbić środowiska akademickiego mogą jedynie zmniejszyć szanse na rozwiązanie konfliktu w WSI i pozostawić pod znakiem zapytania losy ustawy⁷¹. Ważne poparcie dla strajkujących studentów przekazała ze Zjazdu na Uniwersytecie Warszawskim Ogólnopolska Komisja Pracowników Nauki NSZZ „Solidarność”. W uchwale czytamy o podjęciu 2-dniowego strajku solidarnościowego pracowników naukowych w dniach 24-25 listopada 1981 r. jako formy protestu przeciwko obojętności władz wobec konfliktu w WSI Radom, co podważa zaufanie do deklaracji państwa o chęci dialogu ze społeczeństwem⁷². OKPN NSZZ „Solidarność” zobowiązała się wobec wszystkich studentów, do dołożenia wszelkich starań, by możliwie szybko odrobić utracone zajęcia dydaktyczne. Naukowcy wystosowali jednocześnie podziękowanie środowiskom robotniczym za okazane wsparcie i zrozumienie⁷³.

W kolejnym przekazie NZS wyrażono podziękowanie rektorom za podjęte próby rozwiązania konfliktu oraz dalszą nadzieję na współpracę. W komunikacie czytamy, że strajk objął już 74 uczelnie w całym kraju⁷⁴.

⁶⁸ Tamże, zob. też: O działalności rektorów warszawskich pisała „Gazeta Strajkowa Warszawskich Uczelni”, Biuro Prasowe KS UW, Nr 7 (CIA 32) sobota 21 XI 81 NZS, APRG.

⁶⁹ Homilia Ks. Tischnera z poparciem dla strajków studenckich [w] „Nie-Rzeczywistość”, nr 4, s. 3.

⁷⁰ J. Cabaj, J. I Cabaj, R. Głowacki, *Jeszcze zwyciężymy...*, s. 38.

⁷¹ „Nie-Rzeczywistość”, nr 4, s. 3.

⁷² Tamże, s.3.

⁷³ Tamże.

⁷⁴ Tamże.

Reprezentanci środowiska akademickiego przyjęci przez Prymasa – tak zatytułowano artykuł „Nie-Rzeczywistości”, w którym zrelacjonowano kolejną próbę rozwiązania konfliktu na uczelniach. W skład delegacji weszli rektorzy uczelni warszawskich, przedstawiciele KKK NZS oraz komitetów strajkowych, którzy poinformowali Księdza Prymasa o dramatycznej sytuacji na uczelniach. Jak podaje serwis, po zapoznaniu się z argumentami środowiska akademickiego, ks. Prymas stwierdził, że one go przekonują⁷⁵.

W bieżących informacjach politycznych przekazano również komunikat o rewizji w mieszkaniu Jacka Kuronia. Miała ona miejsce podczas spotkania założycielskiego Ruchu Klubów Samorządnej Rzeczypospolitej Wolność–Sprawiedliwość–Niepodległość⁷⁶. Graficznym podsumowaniem czwartego numeru „Nie-Rzeczywistości” jest rysunek satyryczny M. Andrzejewskiego, będący aluzją do sytuacji WSI w Radomiu. To obraz przedstawiający gnębienie studenta kolejno przez rektora, dziekana i SZSP, opatrzony napisem: „Niezależna Samorządna WSI”⁷⁷.

Kolejny, piąty już numer „Nie-Rzeczywistości”, wydany z datą 25-26 listopada 1981 r, otwiera komunikat NSZZ „Solidarność” WSR-P Siedlce. Czytamy w nim, że członkowie „Solidarności” siedleckiej uczelni na zebraniu w dniu 25 listopada 1981 r. podjęli decyzję o ogłoszeniu pogotowia strajkowego pracowników w budynku przy ul. Prusa 12. NSZZ „Solidarność” uczelni popierało akcję strajkową i oferowało następujące formy współpracy⁷⁸: „wspólne ustalenie formy i sposobów nadrobienia zaległości będących wynikiem akcji strajkowej, zorganizowanie wykładów lub konsultacji zgodnych z zainteresowaniami i potrzebami studentów”⁷⁹. Pod treścią komunikatu umieszczono podziękowanie KS: „W imieniu studentów dziękujemy członkom NSZZ «Solidarność» za czynne poparcie akcji protestacyjnej oraz przekazanie na ręce Komitetu Strajkowego kwoty 10 tys. zł. przeznaczonej na potrzeby strajkujących”⁸⁰.

Obrady Senatu pod takim tytułem przedstawiono redakcyjne sprawozdanie z posiedzenia Senatu siedleckiej uczelni w dniu 25 listopada 1981 r. W posiedzeniu ze względu na sytuację strajkową wzięli również udział jako zaproszeni goście przedstawiciele Komitetu Strajkowego. Po przedstawieniu stanowiska protestującej młodzieży akademickiej, spotkali się z ostrą polemiką ze strony Senatu na temat nie tyle zasadności proklamowania strajku na uczelni, ile jego formy. Według zdania władz uczelni inna forma protestu nie spowodowałaby zaległości w procesie dydaktycznym. Sprawozdawca poinformował, że kolejny punkt obrad Senatu dotyczył wyrażenia wotum nieufności wobec ministra J. Nawrockiego. Po burzliwej wymianie poglądów, podjęto uchwałę następującej treści: „Senat WSR-P w Siedlcach wyraża dezaprobatę dla postępowania pana ministra, która doprowadziła do

⁷⁵ Tamże, s. 4.

⁷⁶ Tamże.

⁷⁷ Tamże.

⁷⁸ „Nie-Rzeczywistość” nr 5, z dnia 25-26.11.1981 r., s. 1.

⁷⁹ Tamże.

⁸⁰ Tamże.

powszechnych strajków studenckich w wyższych uczelniach w Polsce”⁸¹. W komentarzu redakcja pisma podkreśliła, że uchwała, chociaż nie w pełni satysfakcjonuje środowisko akademickie, to jest wyrazem dobrej woli członków Senatu.

Na stronie tytułowej zamieszczono również napis: „Dziękujemy!” Zapewne odnosił się do przytoczonej powyżej uchwały Senatu, jak również do podziękowań dla siedleckich przedsiębiorstw PKS i Stalchemak za przewóz żywności oraz przede wszystkim codzienne odprawianie mszy św. na strajku przez ks. Zbigniewa Chabra i pomoc żywnościową ofiarowaną przez Siostry Sakramentki.

W dalszej części tego wydania w rubryce „Kto i co – czyli co robią inni” zamieszczono przekaz serwisu informacyjnego NZS nr 24 z 25 listopada 1981 r. Przytoczono komunikat dotyczący zapowiedzi rozmów w sejmie, zatytułowany *Perspektywa rozwiązania konfliktu radomskiego*, z którego wynikało, że prof. Henryk Samsonowicz poinformował o szansie zażegnania sporu na radomskiej uczelni. Podczas spotkania Konferencji Rektorów na Politechnice Warszawskiej, obie strony konfliktu wyraziły zgodę na odbycie rozmów w budynku Sejmu PRL w obecności prof. Jana Szczepańskiego oraz delegacji rektorów⁸².

W następnych rubrykach przedstawiono przebieg akcji strajkowej oraz podano jakie uczelnie przystąpiły w dniu 24 listopada do strajku. Były nimi: Akademia Ekonomiczna w Katowicach, Śląska AM-Katowice, pozostałe wydziały Uniwersytetu Śląskiego i Filia Politechniki Łódzkiej w Bielsku-Białej, WSP w Kielcach oraz Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa Telewizyjna i Teatralna w Łodzi. W tym też samym komunikacie podano, że studenci Politechniki Warszawskiej przyjęli rezolucję, w której domagali się relegowania z Huty „Warszawa” członków POP PZPR, odpowiedzialnych za wydanie odezwy szkalującej strajki studenckie⁸³. W biuletynie poinformowano również, że stanowisko Rady Ministrów w sprawie ustawy o szkolnictwie wyższym miało jedynie charakter ogólnych sformułowań, co nie prowadziło do porozumienia ze strajkującym środowiskiem akademickim.

Dalej w biuletynie strajkowym podano, że wobec nieprzejednanego stanowiska władz państwowych, nastroje strajkowe rozszerzały się na kolejne uczelnie, o czym świadczyło proklamowanie strajku okupacyjnego w dniu 24 listopada w Wyższej Oficerskiej Szkole Pożarniczej w Warszawie. Do takiej decyzji doszło mimo represji wywieranych na studentów podchorążych przez kierownictwo uczelni. Studenci WOSP, popierając postulaty ogólnopolskie, wystosowali własne żądanie przybycia komisji mieszanej: Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego i Techniki oraz Komendy Głównej Straży Pożarnej⁸⁴.

Z komunikatów zamieszczonych w „Nie-Rzeczywistości” wynikało, że niejednokrotnie pojawiały się podchwytliwe próby ze strony władz uspokajania nastrojów strajkowych, a także zawieszenia strajku, obiecując niewyciąganie konsekwencji wobec strajkujących. W celu zdementowania fałszywego stanowiska, Jarosław

⁸¹ Tamże.

⁸² Tamże, s. 2, prof. Jan Szczepański był przewodniczącym Sejmowej Komisji Nadzwyczajnej do kontroli realizacji porozumień z Gdańska, Szczecina, Jastrzębia-Zdrój.

⁸³ Tamże s. 2.

⁸⁴ Tamże.

Guzy przewodniczący KKK NZS udał się ze specjalną misją do Krajowej Komisji NSZZ „Solidarność” w Warszawie na rozmowę z Lechem Wałęsą⁸⁵. Kolejne zapisy biuletynu informowały, że w tym czasie dochodziło do licznych pobic studentów przez MO. W czasie akcji plakatowania w Koszalinie zatrzymano pięciu studentów Wyższej Szkoły Inżynieryjnej, wobec których funkcjonariusze użyli gazu duszącego. Jeden ze studentów został dotkliwie pobity i potrzebna była pomoc chirurgiczna⁸⁶.

Sprawdzonym sposobem przełamывała blokady informacyjnej przez wydawanie biuletynu strajkowego, było zamieszczanie na łamach gazety całych tekstów uchwał wieców i podejmowanych decyzji przez komitety strajkowe. W opublikowanej w całości uchwale wiecu Komitetu Strajkowego siedleckiej uczelni czytamy:

W odpowiedzi na apel Senatu Wiec uczestników strajku podjął następującą uchwałę:

1. W imieniu wszystkich biorących udział w strajku okupacyjnym Komitet Strajkowy oświadcza, że w obecnej sytuacji nie widzi innej możliwości niż w dalszym ciągu utrzymanie formy strajku okupacyjnego w budynku Instytutu Biologii Stosowanej.
2. Po zakończeniu strajku okupacyjnego powołuje się Biuro Interwencyjne wyłonione spośród studentów biorących udział w strajku. Zadaniem jego będzie rozwiązywanie problemów powstałych z odrabianiem zajęć zaległych w przypadku, gdy wystąpią trudności.
3. Komitet Strajkowy po uzgodnieniu stanowiska ze wszystkimi strajkującymi, proponuje, aby formę odrabiania zaległości, które wynikły z przerwy w nauce, studenci uzgodnili w porozumieniu z prowadzącymi zajęcia.
4. Studentów, którzy mają zaawansowane prace badawcze, związane z pracą magisterską, prosimy o kontynuację badań. Zwalniamy w/w z uczestnictwa w strajku okupacyjnym, jednocześnie apelując o nieuczeszczanie na pozostałe zajęcia⁸⁷.

Artykuł pt. *Wizyta w zakładach* relacjonuje spotkanie delegacji studentów z robotnikami w siedleckich zakładach „Mostostalu”. Studenci spotkali się z pracownikami zakładu podczas przerwy śniadaniowej, w czasie której opowiedzieli im o przyczynach i celach ogólnopolskiego strajku studenckiego. Robotnicy „Mostostalu” wyrazili poparcie dla siedleckiego protestu⁸⁸.

Jako ciekawostkę z życia strajkujących studentów, cytując za ulotkami redagowanymi przez przeciwników strajku, rozpowszechnianymi na terenie Warszawy, podano „Co jedzą studenci w czasie” strajku. Na liście tej wymieniono następujące

⁸⁵ Tamże, s. 3.

⁸⁶ Tamże.

⁸⁷ Tamże, s. 3.

⁸⁸ „Nie-Rzeczywistość”, nr 5, s. 3, Zob. też *Jeszcze zwyciężymy ...*: relacja R. Głowackiego, APRG, W spotkaniu uczestniczyli prawdopodobnie następujący studenci: Mirosław Andrzejewski, Leszek Huddzik, Andrzej Sypka, Roman Głowacki. Każdy ze studentów zabierał głos i odpowiadał na pytania robotników. Spotkanie to było bardzo żywe, pełne emocji, a wystąpienia robotników i studentów nagradzane brawami.

artykuły: „margaryna, masło – Holandia, cukier – Wielka Brytania, czekolada – Holandia, ser salami – Holandia i Francja, sok pomarańczowy i dżem – Hala Mirowska, jajka – podarunek NSZZ RI „Solidarność”, pudding – Szwajcaria”⁸⁹. Listę produktów, które jednak były tylko w sferze marzeń strajkujących studentów, uzupełniono napastliwym i kłamliwym tekstem oraz satyrycznym rysunkiem osobnika z bronią – walczącego z zakutymi karłami reakcji:

Skandalem jest, że w sytuacji, gdy w żłobkach i przedszkolach dzieci karmione są kaszką bez masła, gdy chorym w szpitalach wydzielane są głodowe racje żywieniowe, gdy wszyscy tracimy kilka godzin codziennie w kolejkach po żywność banda młodych, zdrowych ludzi pod szyldem walki o demokrację obżera się w czasie strajku studenckiego produktami, których nie widzieliśmy od lat i których z pewnością nie zobaczony na świątecznym stole. Dlaczego pieniądze wypracowane przez robotników, a przeznaczone na funkcjonowanie wyższych uczelni dzisiaj są wyrzucane w błoto⁹⁰.

Ten propagandowy tekst antystudencki kończy się hasłem: „Najwyższy czas skończyć ze studenckim biwakiem, jaki ma miejsce na wyższych uczelniach”. Redakcja „Nie-Rzeczywistości” w odpowiedzi napisała: „Brednie tego typu nie wymagają komentarzy i my się od nich powstrzymamy”⁹¹, a pod tekstem zamieszczono rysunek pokazujący oddział grupy bojowej MO, wyposażonej w hełmy, tarcze i pałki z napisem „Gotowość strajkowa trwa”.

Szósty numer „Nie-Rzeczywistości” z dnia 27-28 listopada 1981 r. otwiera uchwała wyrażająca poparcie dla strajkujących rolników NSZZ RI „Solidarność” o następującej treści: „Studenci WSR-P w Siedlcach biorący udział w strajku okupacyjnym popierają słuszne postulaty wysunięte przez rolników indywidualnych, strajkujących w Siedlcach, zwracając się do władz rządowych z prośbą o jak najszerszą ich realizację”⁹².

Redaktorzy biuletynu w trosce o rzetelność informacji, opublikowali sprostowanie, podając pełne brzmienie uchwały Senatu uczelni:

Komitet redakcyjny „Nie-Rzeczywistości” przeprasza za nieścisłości, które wystąpiły w artykule pt. Obrady Senatu, zamieszczonym w numerze 5 z dnia 25, 26. 11. br. Przytoczyliśmy w nim tylko fragment Uchwały Senatu z dnia 25.11.1981r., a nie jej pełne brzmienie. Raz jeszcze przepraszamy członków Senatu oraz wszystkich czytelników. A oto pełen tekst w/w dokumencie: Senat WSR-P w Siedlcach wyraża poparcie dla stanowiska społeczności akademickiej kraju zawartego w postulatach strajkowych. Apelujemy do Sejmu PRL o uchwalenie w trybie pilnym ustawy o szkolnictwie wyższym w brzemieniu zgodnym z oczekiwaniami społecznymi. Domagamy się natychmiastowego opublikowania zgłoszonych przez rząd PRL uwag do projektu Komisji Kodyfikacyjnej. Uważamy za niezbędne i niezwłoczne przeprowa-

⁸⁹ Tamże, s. 4.

⁹⁰ Tamże, s. 4.

⁹¹ Tamże.

⁹² „Nie-Rzeczywistość”, nr 6, z dnia 27-28. 11.1981 r., s. 1.

dzenie ponownych wyborów rektora WSI w Radomiu, opartych na ordynacji wyborczej zgodnej ze społecznym projektem ustawy o szkolnictwie wyższym i zaakceptowanej przez społeczność tej uczelni. Senat wyraża dezaprobatę dla postępowania Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, które doprowadziło do powszechnych strajków studenckich w wyższych uczelniach w Polsce. Jednocześnie, mając na uwadze narastającą z każdym dniem zaległości w procesie kształcenia zwracamy się do strajkujących studentów WSR-P w Siedlcach o rozważenie możliwości zmiany protestu i przystąpienie do zajęć dydaktycznych. Strajk zakończymy, gdy zrealizowane będą nasze dwa postulaty. Wydaje się, iż pierwszy postulat odnośnie wniesienia projektu ustawy do Sejmu jest spełniony. Jednak tak nie jest, projekt został przekazany, ale poprawki dołączone do niego przez stronę rządową nadal są utrzymywane w tajemnicy. Co prawda środki masowego przekazu podały wyrywkowe informacje dotyczące poprawek rządowych. Lecz nie wiemy, jaki charakter mają one w całości swojego brzmienia a trudno „kupować kota w worku”. Czyżby Rząd wstydział się swoich uwag? A może szykuje jakąś niespodziankę, którą chce sobie zjednać brać studencką. W Radomiu działa Komisja Rektorów, jednakże rozmowy, które zostały do tej pory przeprowadzone, dotyczyły ustaleń sposobów rozwiązania konfliktu. Dalsze rozmowy nie przynosiły żadnych konkretnych rozwiązań. Czekamy dalej na ustalenie sposobu przeprowadzenia demokratycznych wyborów, które usatysfakcjonują całą społeczność akademicką WSI w Radomiu⁹³.

„Nie-Rzeczywistość” jako źródło informacji o bieżących wydarzeniach na strajkujących uczelniach i podejmowanych uchwałach, systematycznie podawała komunikaty z działań uczelnianych komitetów strajkowych oraz toczących się rozmów pomiędzy: NZS, „Solidarnością”, przedstawicielami Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego i Techniki, Konferencji Rektorów Szkół Wyższych. W rubryce *Z ostatniej chwili* podano, że w dniu 28 listopada 1981r. przedyskutowano formułę rozwiązania konfliktu w części wyboru władz akademickich⁹⁴.

Następnie podano, że na zjeździe w Łodzi 28 listopada 1981 r. Ogólnopolska Komisja Porozumiewawcza Nauki NSZZ „Solidarność” podjęła uchwałę następującej treści:

Strajk okupacyjny w większości uczelni w Polsce trwa już od kilku tygodni. Władze sztucznie przedłużają konflikt w Radomiu, celowo tworząc sytuacje antagonizujące społeczeństwo akademickie. W tej sytuacji NSZZ „Solidarność” w uczelniach wyższych nie może pozostać obojętna. Poczucie lojalności oraz wspólnoty interesów środowiska akademickiego nakazuje podjęcie działań solidarnościowych. OKPN szkół wyższych postanawia się zwrócić do Krajowej Komisji NSZZ „Solidarność” z prośbą o ogłoszenie strajku w szkołach wyższych. Proponuje się jednocześnie, aby powierzyć komisjom zakładowym NSZZ „Solidarność” wybór najbardziej skutecznej formy strajku uzgodnionej ze studentami i komitetami strajkowymi⁹⁵.

⁹³ „Nie-Rzeczywistość”, nr 6, s. 2.

⁹⁴ Tamże.

⁹⁵ Tamże, s. 2

Na łamach stałych doniesień „Kto i co, czyli co robią inni” opublikowano informację serwisu Krajowej Komisji Koordynacyjnej NZS nr 44 z godziny 2.00 w nocy 27 listopada 1981r. Komunikat dotyczył rozmów w Sejmie z dnia 26 listopada z inicjatywy Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, Konferencji Rektorów przy udziale Komitetu Strajkowego NSZZ „Solidarność” i NZS WSI Radom. Ustalono, że zespół mediacyjny gwarantujący porozumienie tworzą przedstawiciele Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego i Konferencji Rektorów.

W serwisie znalazły się również komunikaty z ośrodków akademickich w Gdańsku i Gliwicach o bezterminowym przedłużeniu strajku okupacyjnego. Natomiast w kolejnym serwisie nr 45 podano informację już z godziny 13.00, o zaostrzającej się sytuacji wokół konfliktu w Wyższej Oficerskiej Szkole Pożarniczej, w pobliżu której od kilku godzin postępową koncentracja oddziałów milicji i służby bezpieczeństwa. Podano, że według niepotwierdzonych informacji, Komenda Główna bierze pod uwagę możliwość rozwiązania szkoły w razie nieprzerwania strajku⁹⁶. Jako komentarz do zapowiedzi likwidacji WOSP zamieszczono rysunek ilustrujący młodego strażaka, zwracającego się do dygnitarza słowami „Szkolę rozwiązali, kto teraz będzie gasił ogniska zapalne?”⁹⁷

W doniesieniach *Z ostatniej chwili* przekazano informację o powtarzających się zatrzymaniach przez MO, studentów prowadzących akcje plakatowe, tym razem w Częstochowie i Krakowie.

Z kolejnych komunikatów serwisu wynika, że rozpoczęte rozmowy mediacyjne w Radomiu zakończyły się fiaskiem, natomiast w Sejmie odbyła się debata nad Ustawą o Szkolnictwie Wyższym. W posiedzeniu w gmachu Sejmu wzięli udział członkowie Komisji Prac Ustawodawczych, Komisji Nauki i Postępu Technicznego, przedstawiciele organizacji studenckich i instytucji pracujących nad ustawą. Zebrani, w większości jak również przedstawiciel NZS Jarosław Guzy, negatywnie ocenili działalność resortu w sprawie ustawy⁹⁸.

Wydarzenia z dwunastego dnia strajku siedleckich studentów oraz rozwój sytuacji także na innych uczelniach zrelacjonowane zostały w 7 numerze „Nie-Rzeczywistości” z dnia 29-30.11.1981r. Podano do wiadomości, że od dnia 29 listopada rozpoczęły się zajęcia w Studium Wojskowym, podczas gdy inne nadal się nie odbywają. Jak poinformowano, z negatywnym odbiorem strajkującej młodzieży, spotkało się zorganizowanie dyskoteki w studenckim klubie Limes. Komitet redakcyjny stawia pytanie:

Czy SODK Limes musiał zorganizować w niedzielę 29.11. dyskotekę, zapominając o proteście i strajkujących studentach. Decyzja ta okazuje się być niezrozumiałą wobec wcześniejszej deklaracji zawieszenia dyskoteki w dniach 22-23 listopada, czyżby sprawy finansowe klubu były ważniejsze niż istotne problemy na uczelniach polskich⁹⁹.

⁹⁶ Tamże, s. 3.

⁹⁷ Tamże nr 6, s. 4, rys. Mirosława Andrzejewskiego.

⁹⁸ Tamże.

⁹⁹ „Nie-Rzeczywistość” nr 7, z dnia 29-30.11. 1981 r., s. 1.

Redakcja dalej pisze: „jest nam przykro, tym bardziej, że także kawiarnia «Limes» złamała jedną z podstawowych tradycji strajku, jaką jest zakaz sprzedaży alkoholu”¹⁰⁰. Stwierdzono również, że niektórzy „działacze” studenci jeszcze długo muszą się uczyć lojalności wobec swojego środowiska.

Komitet redakcyjny jako podsumowanie minionego tygodnia przytoczył program wydarzeń siedleckiego strajku:

1. *Cykl wykładów: Wpływ sytuacji trudnych na kształtowanie się osobowości człowieka* – mgr Bożena Janiszewska; *Kształtowanie się tradycji narodowej* – dr Halina Winnicka; *Powstanie i działalność Konfederacji Polski Niepodległej*– Zygmunt Goławski.

2. *Coś dla ducha* – czyli życie kulturalno-artystyczne na strajku: koncert Jana Krzysztofa Kelusa, który zaprezentował część swojego dorobku artystycznego; koncert z programem muzyczno-poetyckim w wykonaniu Andrzeja Janasa i Andrzeja Meżyryckiego – przedstawiciele klubu Limes oraz wystąpienie satyryka Janusza Szpotańskiego¹⁰¹.

Podkreślono, że zarówno wykłady jak i występy artystyczne wnosili w codzienność strajkujących studentów wiele przeżyć duchowych. Szczególnie ważne było towarzyszenie im przez niektórych wykładowców i duszpasterzy akademickich. Przykładem był wkład Bożeny Janiszewskiej, wygłoszony do strajkujących studentów, na temat pokonywania stresu lub jego redukcji w sytuacjach trudnych. Tych sytuacji trudnych nie brakowało zarówno podczas strajku, ale i później szczególnie w czasie stanu wojennego. Wyniesione wskazówki, o zachowaniu spokoju i niepoddawania się podczas przesłuchania przy lawinie podchwytliwych pytań, bardzo przydały się w rzeczywistości stanu wojennego, a podane instrukcje o cierpliwym znoszeniu przesłuchania okazały się w wielu przypadkach zbawienne¹⁰².

Wykład dr Haliny Winnickiej przywoływał wielką tradycję Polaków walczących o najpiękniejsze ideały walki o wolność i niepodległość w XIX i XX wieku. Odnosił się jednoznacznie do postawy strajkujących studentów podejmujących również działania w obronie podstawowych wartości¹⁰³.

¹⁰⁰ Tamże.

¹⁰¹ Tamże.

¹⁰² B. Janiszewska, *Jeszcze zwyciężymy...*, s. 94-96. Z relacji R. Głowackiego, AP RG: Z wykładu i późniejszych spotkań z panią profesorem B. Janiszewską wiedzieliśmy, że oprócz podstawowych danych takich, jak imię i nazwisko, czy też miejsca zamieszkania, nie musimy na nic odpowiadać lub wygłosić zakodowaną regułę – „odmawiam udzielania odpowiedzi w myśl Konstytucji i artykułu kodeksu ...” itd.; Bardzo duże znaczenie miała obecność na strajku naszych wykładowców i duchownych: ks. Zbigniewa Chabra, ks. Henryka Tomasika, Bożeny Janiszewskiej, dr Haliny Winnickiej, Jolanty Lutze i innych chyba z wszystkich wydziałów uczelni. Zachowali postawę bezkompromisową i po strajku utrzymywaliśmy z nimi dalej kontakty. Z panią Bożeną Janiszewską spotykaliśmy się częściej, systematycznie. W tym gronie bywali min. Andrzej Janas, Leszek Hudzik, Stanisław Wiszowaty, Jerzy Bylinka i inni. Mieliśmy najświeższe wiadomości „nieoficjalne i nie Urbanowskie” z Warszawy ze środowisk opozycyjnych. Otrzymywaliśmy regularnie książki i bibułę, które szeroko były kolportowane wśród studentów – i „nikt ze studentów nie doniósł”, jak stwierdziła B. Janiszewska. Ks. Z. Chaber udzielił ślubu uczestnikom strajku Lidii Romanowi Głowackim i zawsze jadąc na oazę z radzyńską młodzieżą do Krościenka zatrzymywał się w Wierzchosławicach. Pamiętam jak z zaciekawieniem oprowadzałem ks. Zbigniewa po Muzeum W. Witosa.

¹⁰³ Roman Głowacki, wspomnienia i relacje AP RG: „podczas pisania pracy magisterskiej wiosną 1982 r. udało mi się uzyskać zgodę na korzystanie ze zbiorów biblioteki sejmowej. Pamiętam jak dr Halina

W rubryce „Kto i co, czyli co robią inni” nawiązano do rozmów w sprawie zakończenia strajku w Radomiu. Podkreślono, że negocjacje były pełne napięcia i emocji, w których nie brakowało skandalicznych słów przeciwników strajku pod adresem Komisji Rektorów. Kolejna informacja dotyczyła sprawy apelu Prezydium KK NSZZ „Solidarność” o przerwanie strajków studenckich. Podano, że w celu wyjaśnienia tego problemu, przedstawiciele UKS-u Akademii Rolniczej we Wrocławiu udali się do Eugeniusza Szumiejki na rozmowę, wyjaśniającą stanowisko prezydium KK NSZZ „Solidarność” w tej sprawie. Okazało się, że apel był prywatną jego inicjatywą, popartą tylko przez kilku członków prezydium, o czym nie był poinformowany ani Lech Wałęsa ani Episkopat¹⁰⁴. W zamieszczonym oświadczeniu prezydium KKK NZS podkreślono, że w kraju strajkuje ponad 70 uczelni, dlatego wszyscy oczekują na kompromis i jak najszybsze porozumienie, prowadzące do rozwiązania konfliktu¹⁰⁵.

Dalszy komunikat dotyczył aktualnej sytuacji w Wyższej Oficerskiej Szkole Pożarniczej. Podano, iż w dniu 29 listopada po zerwaniu rozmów UKS z komisją międzyresortową, komendant szkoły wydał komunikat o rozwiązaniu uczelni oraz zażądał opuszczenia jej przez studentów i osoby postronne do godziny 24.00. W kolejnych doniesieniach czytamy: „Przed szkołą dała się zauważyć postępująca koncentracja sił ZOMO, MO i SB, wyposażonych w sprzęt do walki z tłumem (tarcze, pałki)”¹⁰⁶.

Redakcja „Nie-Rzeczywistości”, aby ukazać pełny obraz sytuacji i nastrojów w Wyższej Oficerskiej Szkole Pożarniczej w Warszawie w momencie jej rozwiązania, przytoczyła informację z „Życia Warszawy”, cytując artykuł Wojciecha Markiewicza *Nie wszystko stracone*. Przywołano jako główny motyw protestu walkę o pozostawienie uczelni podlegającej pod ustawę o szkolnictwie wyższym, by była w pełni samorządna, niezależna i demokratyczną szkołą¹⁰⁷.

W sytuacji narastającego zagrożenia i przedłużających się protestów studenckich na łamach „Nie-Rzeczywistości” ukazał się komunikat o poparciu Prymasa dla studentów. Ksiądz Kardynał Józef Glemp, wygłaszając homilię podczas mszy świętej w katedrze wrocławskiej w dniu 28 listopada powiedział, że chociaż wcześniej apelował o przerwanie strajków na uczelniach, to teraz wyraża zrozumienie dla przyczyn protestu akademickiego i jego formy. Napisano: „Jak donoszą nasi informatorzy ks. Prymas wszedł do katedry ze znaczkami NZS”¹⁰⁸.

W kolejnym zacytowanym serwisie NZS z 1 grudnia poinformowano o wspólnym posiedzeniu Krajowej Komisji Koordynacyjnej NZS, składającej się z 12 członków i Konferencji Komitetów Strajkowych w składzie 70 członków. Pod rozważenie wzięto wstępne warunki zawieszenia akcji strajkowej, jednakże konkretnych ustaleń nie podjęto¹⁰⁹.

Winnicka – zaprawiona opozycjonistka, przestrzegала mnie przed udaniem się do biblioteki – „tylko abyś tam się nie wybrał z tym opornikiem”.

¹⁰⁴ Tamże.

¹⁰⁵ Tamże, s. 2

¹⁰⁶ Tamże, s. 3.

¹⁰⁷ Tamże, s. 4.

¹⁰⁸ Tamże, s. 3.

¹⁰⁹ Tamże.

W rubryce „Z ostatniej chwili” pojawił się rysunek M. Andrzejewskiego nawiązujący do sytuacji w WOSP w Warszawie, który przedstawia wyprowadzanie strażaków przez MO z bronią, w hełmach i z tarczami z napisem: „My tu trzymamy straż”. Drugi rysunek ilustruje postać młodego strażaka, do którego zwracają się dwaj funkcjonariusze ZOMO słowami: „My chcieliśmy wstąpić na WOSP”. Naszkicowane scenki uzupełniono napisem: „Milicja zablokowała teleksy i odblokowała WOSP”¹¹⁰.

Ósmy numer „Nie-Rzeczywistości” ukazał się jako wydanie specjalne z datą 1-6 grudnia 1981 r. Ten egzemplarz zachował się jako wydanie dwustronicowe, podczas gdy wcześniejsze numery liczyły od 4 do 8 stron. Jako najważniejszy komunikat przytoczono oświadczenie Ogólnopolskiej Konferencji Rektorów Wyższych Uczelni, w którym napisano:

1. Ogólnopolska Konferencja Rektorów Wyższych Uczelni wyraża stanowczą dezaprobatę i oburzenie z powodu sposobu w jaki przełamany został strajk studentów i pracowników Wyższej Oficerskiej Szkoły Pożarniczej w Warszawie.
2. Ogólnopolska Konferencja Rektorów Wyższych Uczelni w oparciu o oświadczenie Ministra Spraw Wewnętrznych PRL gen. dywizji Czesława Kiszczaaka przyjmuje na siebie gwarancję, iż żaden ze studentów byłej Wyższej Oficerskiej Szkoły Pożarniczej w Warszawie nie będzie powołany do służby wojskowej inaczej niż w trybie wynikającym z normalnego poboru wiosenne-go, letniego w roku 1982, bądź w latach następnych.
3. Konferencja Rektorów przyjmuje do wiadomości i przekazuje środowiskom akademickim oświadczenie Ministra Spraw Wewnętrznych, że studenci byłej WOSP, którzy zgłoszą się do nowoutworzonej Szkoły Głównej Służby Pożarniczej nie będą w żaden sposób represjonowani w tej szkole z powodu udziału w strajku WOSP.
4. Do 15 lutego 1982 r. wyższe uczelnie techniczne przygotowują studia specjalistyczne w zakresie ochrony przeciwpożarowej. Lokalizację tych studiów ustali Konferencja Rektorów Szkół Technicznych, a ich program – odpowiednia uczelnia.
5. Celem przygotowania studentów byłej WOSP do kontynuowania studiów typu magisterskiego w wyższych uczelniach technicznych, Konferencja Rektorów zaleca w możliwie szybkim terminie, nie dłuższym niż 7 dni, utworzenia odpowiednich kursów przygotowawczych. Konferencja Rektorów uznaje, że słuchacze tych kursów zachowują prawa studenta¹¹¹.

Cytowane Oświadczenie podpisali rektorzy polskich wyższych uczelni zebrani na konferencji w Warszawie dnia 6 XII 1981 r.

W rubryce „Nasze sprawy” redakcja skierowała podziękowania:

„Siostrzom zakonnym za okazaną pomoc żywnościową, Ks. Zbigniewowi Chabrowi za pomoc materialną i żywnościową”, Strajkującym rolnikom za przekazane

¹¹⁰ „Nie-Rzeczywistość”, nr 7, s. 4.

¹¹¹ „Nie-Rzeczywistość” nr 8, z dnia 1-6.12.1981 r., s. 1.

lekarstwa”, „Pracownikom i członkom NSZZ «Solidarność» za transport”¹¹².

Następne informacje dotyczyły spotkania przedstawicieli NZS z wicepremierem Jerzym Ozdowskim, podczas którego studenci wyrazili wolę jak najszybszego rozwiązania konfliktu oraz zaproponowali warunki zawieszenia strajku. Podano z datą 3 grudnia, a więc już po pacyfikacji Wyższej Oficerskiej Szkoły Pożarniczej przez oddziały MO i ZOMO, że zgromadzeni studenci na wiecu w Politechnice Warszawskiej podjęli decyzję o kontynuacji strajku okupacyjnego w formie strajku wędrującego. Dnia 5 grudnia studenci podchorążowie odebrali od społeczeństwa sztandar swojej uczelni, który został zabrany z budynku przed inwazją oddziałów ZOMO¹¹³.

Jedną z ostatnich informacji, o zaostrzającej się sytuacji na uczelniach w Polsce oraz przedłużającego się braku porozumienia, było zamieszczenie telekomunikatu z 5 grudnia 1981 r. z Radomia, w którym podano:

Strajk w radomskiej WSI trwa nadal, to już 41 dzień. Będzie on kontynuowany do pełnego porozumienia (...).

1. Komisja negocjacyjna KS WSI starała się o utrzymanie rozmów (często wbrew opinii strajkujących) mimo zdecydowanej postawy drugiej strony biorącej udział w rozmowach. Okazało się, że starania były bezcelowe.

2. Konferencja Rektorów wystosowała apel do KKK NZS i Uczelnianych Komitetów Strajkowych o zaprzestanie akcji strajkowej, uniemożliwiającej naukę.

3. Od kilku dni wzmaga się akcja milicyjna w różnych miastach, zwrócona przeciwko osobom (studentom i pracownikom) upoważnionym do rozlepiania plakatów. Początkowo ograniczono się jedynie do zatrzymań, obecnie zatrzymani są bici i szykanowani. Doprowadziło to m.in. do ogłoszenia gotowości strajkowej w regionie Małopolska¹¹⁴.

Słowa pieśni strajkowej siedleckich studentów „Jeszcze zwyciężymy” zamykają przedostatni numer biuletynu.

Ostatni numer „Nie-Rzeczywistości” opatrzone dopiskiem „Po-Strajkowy Biuletyn Informacyjny WSR-P w Siedlcach”, a w winiecie dopisano „Wydanie nadzwyczajne”. Ukazał się z datą 6-11 grudnia 1981 r., a we wstępnej rubryce „Nasze sprawy” zamieszczono najważniejszy komunikat: „W dniu 10.12.1981 r. odbył się wiec, na którym uchwalono zmianę formy protestu ze strajku okupacyjnego na stan gotowości strajkowej”¹¹⁵. Podkreślono, że Uchwała Wiecu została podjęta na skutek zarysowującej się możliwości rozwiązania konfliktu, który stał się przyczyną ogólnopolskiego strajku studenckiego. Tym samym zaistniała realna szansa na spełnienie postulatów strajkujących studentów. W tym samym komunikacie poinformowano, że od przyszłego tygodnia rozpoczną się programowe zajęcia i odrabianie

¹¹² Tamże, s. 2.

¹¹³ Tamże.

¹¹⁴ Tamże, s. 2.

¹¹⁵ „Nie-Rzeczywistość” nr 9, Po-Strajkowy Biuletyn Informacyjny, Wydanie Nadzwyczajne, z 6-11 XII 1981 r., s. 1.

powstałych zaległości. Redakcja podkreśliła, że nie wynikały one z winy młodzieży i nie dlatego że „zachciało” jej się strajkować. Przyczyną byli nieodpowiedzialni ludzie, którzy doprowadzili do konfliktu. W wyjaśnieniu redakcyjnym dodano, że nie było też prawdą, iż strajkujący studenci nie chcieli się uczyć, a strajk był dla nich ciekawą przygodą. W murach uczelni znaleźli się dzięki własnej pracy, czuli się tu w pewnym stopniu gospodarzami, dlatego podjęli walkę o prawa i autonomię, aż do strajku okupacyjnego. Zdając sobie sprawę ze strat jakie on przynosi, zmieniono sposób prowadzenia protestu. Napisano:

Chcemy się uczyć a nie strajkować. Nie chcemy więcej przerywać zajęć i walczyć o prawa nam przynależne, chcemy mieć je zagwarantowane. Czy po to, aby uzyskać to co nam się należy potrzeba było aż tak długiego strajku. Czy w ogóle strajk był potrzebny, czy tego typu spraw nie można było rozwiązać inaczej? Niech o tym pomyślą ludzie, którzy doprowadzili do tego, że zdecydowana większość uczelni w kraju zawiesiła swoją działalność¹¹⁶.

Komentarz do komunikatu o powrocie do zajęć i konieczności nadrobienia zaległości stanowi ilustracja studenta wyłaniającego się spod stosu książek, podręczników do zootechniki, chemii, ekonomii, KO i dzieł W. I. Lenina.

W dalszej części biuletynu zamieszczono „Kalendarz wydarzeń” z ostatniego tygodnia protestów na polskich uczelniach:

6 grudnia 1981 - Politechnika Warszawska – posiedzenie Komitetów strajkowych oraz rektorów. Rektorzy zaproponowali, że jeśli do 20 grudnia na WSI w Radomiu nie zostaną przeprowadzone demokratyczne wybory, zapewnią studentom naukę na innych uczelniach. Dopilnują również szybszego wprowadzenia w życie ustawy o Szkołach Wyższych. W nawiązaniu do sprawy rozwiązania WOSP Konferencja Rektorów zadeklarowała utworzenie na Politechnice Warszawskiej specjalizacji ochrony przeciwpożarowej. W głosowaniu nad przerwaniem, bądź kontynuacją strajku 45 Uczelnianych Komitetów strajkowych opowiedziało się za przerwaniem strajku, 6 za kontynuacją, a 10 wstrzymało się od głosu.

7 grudnia 1981 – strajk trwa nadal na 40 uczelniach, gdyż okazało się, że decyzje Uczelnianych Komitetów Strajkowych z dnia 6 grudnia, nie były przedyskutowane na uczelnianych wiecach.

8 grudnia 1981 – zwołanie przez UKS poznańskich uczelni wspólnego spotkania na dzień 9 grudnia, w celu ustalenia ostatecznego stanowiska w sprawie strajku.

9 grudnia 1981 – Prymas Polski Józef Glemp wystosował apel do społeczności akademickiej, aby zaprzestała strajków okupacyjnych, co spotkało się z poparciem większości uczelni.

Komunikat z Radomia – decyzja o kontynuowaniu strajku okupacyjnego z jednoczesnym apelem o zastąpienie na innych uczelniach strajku okupacyjnego inną formą protestu oraz skierowanie podziękowania za wsparcie¹¹⁷.

¹¹⁶ Tamże, s. 1.

¹¹⁷ Tamże, s. 2.

W przytoczonym ostatnim serwisie informacyjnym Mazowsza z dnia 10 grudnia 1981 r. zamieszczono oświadczenie Konferencji Rektorów, w którym m.in. wyrażono uznanie studentom za podjęcie w imieniu całej społeczności akademickiej protestu wywołanego nieprzestrzeganiem podstawowych zasad moralnych i lity projektu ustawy w rozstrzygnięciu żywotnych spraw szkolnictwa wyższego. Dodano, że Konferencja wyraża równoczesne podziękowanie za zachowanie powagi i porządku w czasie trwania strajku. Rektorzy potwierdzili, że strajk spełnił swe główne cele:

- a) doprowadził do skierowania projektu Komisji Kodyfikacyjnej Ustawy o Szkolnictwie Wyższym z dn. 11.06.81r do Sejmu,
- b) zwiększył szanse na uchwalenie ustawy zgodnie z oczekiwaniem środowiska akademickiego,
- c) doprowadził do integracji krajowego środowiska akademickiego, czego wyrazem jest ukonstytuowanie się Konferencji,
- d) strajk studentów i jego cel uzyskał poparcie środowiska robotniczego, umacniając jedność społeczeństwa polskiego¹¹⁸.

Najważniejszym przekazem dla strajkujących studentów był wniosek o zmianie formy strajku. Jego treść brzmi:

Konferencja uważa, że dotychczasowa forma protestu spełniła swój cel, niestety kosztem nauczania. Wobec apelu Prymasa Polski, wobec ogólnej sytuacji w kraju, wobec prowadzenia akcji mediacyjnej przez rektorów szanując uprawnienia samorządnych i niezależnych organizacji studenckich do podejmowania decyzji we własnych sprawach, konferencja uważa, że należy zmienić formę protestu¹¹⁹.

W kolejnych komunikatach podano, że Konferencja Rektorów uznała, iż działania Ministra Szkolnictwa Wyższego i Techniki doprowadziły do utraty zaufania i nie sprzyjały rozwiązywaniu konfliktów, a wręcz prowadziły do konfrontacji. Na spotkaniu zaś w Poznaniu w dniu 9 grudnia 1981 r. Uczelnianych Komitetów Strajkowych podjęto decyzję o zawieszeniu strajków w skali ogólnopolskiej¹²⁰.

Ostatnią informacją „Nie-Rzeczywistości” były wieści z Radomia i trwającego tam jeszcze strajku, gdzie z zadowoleniem przyjęto oświadczenie Konferencji Rektorów. Powołano na strajku Uniwersytet Strajkowy, który stał się tymczasowym ośrodkiem akademickim i już rozpoczął zajęcia z języków obcych. Podano również w końcowym komunikacie, że pracownicy i studenci wybiorą spośród siebie władze, tj. Rektora i Senat¹²¹. Wymownym, końcowym akcentem strajkowego pisma było zamieszczenie fragmentu poematu Juliana Tuwima:

¹¹⁸ „Nie-Rzeczywistość” nr 9, z dnia 6-11 XII 1981r., s. 3.

¹¹⁹ Tamże.

¹²⁰ Tamże, s. 4

¹²¹ Tamże.

Kwiaty Polskie

*My, ludzie skromni, ludzie prości,
Zadni nadludzie ni olbrzymy
Boga o inną moc prosimy,
O inną drogę do wielkości:
Chmury nad nami rozpal w łunę,
Uderz nam w serca złotym dzwonem,
Otwórz nam Polskę jak piorunem
Otwierasz niebo zachmurzone.
Daj nam uprzątnąć dom ojczysty
Tak z naszych zgliszcz i ruin świętych
Jak grzechów świętych, win przeklętych
Niech będzie biedny, ale czysty
Nasz dom z cmentarza podźwignięty.
Ziemi, gdy z martwych się obudzi
I brzask wolności ją ozłoci,
Daj rządy mądrych, dobrych ludzi,
Mocnych w mądrości i dobroci,
A kiedy lud na nogi stanie,
Niechaj podniesie pięść żylastą:
Daj pracującym we władanie
Plon pracy ich we wsi i w miastach... ¹²²*

Hasło „JESZCZE ZWYCIĘŻYMY” podkreślone wielkimi literami zamyka ostatnie wydanie strajkowego biuletynu „Nie-Rzeczywistości”. Szóstą stronę biuletynu pozostawiono pustą, tak jakby niedokończoną – do dalszego „zwycięskiego zapisania”. Po mszy św. odprawionej na zakończenie strajku w dniu 11 grudnia 1981 r. przez biskupa siedleckiego Wacława Skomoruchę i duszpasterza akademickiego ks. Z. Chabry, rozdano uczestnikom ostatnie egzemplarze gazety. W dwa dni później 13 grudnia po ogłoszeniu stanu wojennego aresztowano Mirosława Andrzejewskiego i Piotra Czapskiego, współredaktorów gazety, innych spotkały przesłuchania i prześladowania w okresie stanu wojennego. W tamtej strajkowej rzeczywistości okazało się zasadne, że autorzy nie podpisywali swoich artykułów. Doświadczenia redakcyjne zaowocowały w późniejszej działalności opozycji demokratycznej, podczas wydawania czasopism, gazet i ulotek.

Na podsumowanie wszystkich numerów wydawanych biuletynów „Nie-Rzeczywistość” trzeba stwierdzić, że był głównym źródłem informacji o przyczynach, wydarzeniach i przebiegu strajku studentów siedleckich. Informował o sytuacji w polskich uczelniach, przełamował blokadę informacji rządowych środków przekazu. Gazeta docierała do szerokiego kręgu społeczeństwa. Czytali ją studenci na strajku, a było ich ponad 300, i niestrajkujący, wykładowcy, władze uczelni, miesz-

¹²² Tamże, s. 5.

kańcy miasta i regionu, a także przechwytyjący ją funkcjonariusze Służby Bezpieczeństwa.

„Nie-Rzeczywistość” drukowano od 18 listopada, czyli od pierwszego dnia strajku, do 11 grudnia, ostatniego dnia protestu, a więc przez 24 dni. Ukazało się 9 numerów gazety. Pierwszy i trzeci numer biuletynu liczył po 8 stron formatu A4, drugi i dziewiąty zawierał 6 stron, a od 4 do 7 egzemplarza 4 strony, zaś 8 numer składał się prawdopodobnie tylko z 2 stron – tyle tylko się zachowało w zbiorach autora¹²³. W pierwszym i ostatnim numerze ostatnie strony pozostawiono puste.

O żywotności i znaczeniu biuletynu strajkowego „Nie-Rzeczywistość” świadczyć może również wydawanie w latach 1983-1984 gazety opozycyjnej przez studenta, uczestnika strajku Janusza Łuczaka¹²⁴. Gazeta wydawana po strajku nawiązywała do tamtych wydarzeń i stawała się symbolem ostatniej dekady PRL.

Niniejszy artykuł jest przyczynkiem do dalszych badań nad działalnością Niezależnego Zrzeszenia Studentów, strajku studenckiego, czasopiśmiennictwa strajkowego i biblioteki NZS w Wyższej Szkole Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach. Warto pogłębić te badania i odtworzyć działalność jeszcze dziś w większości anonimowych redaktorów biuletynu strajkowego „Nie-Rzeczywistość” i ich aktywność opozycyjną w stanie wojennym.

Przedstawione rozważania i badania w artykule stanowiąc będą ważne ustalenia do odtworzenia historii regionalnej i akademickiej w Siedlcach. Powyższa próba przeanalizowania roli biuletynu strajkowego „Nie-Rzeczywistość” nie wyczerpuje tematu. Można stwierdzić, że znaczenie gazety podczas strajku było bezcenne, świadczyło o zaangażowaniu siedleckich studentów w ruch odnowy i przemiany życia społeczno-politycznego na uczelni i w środowisku lokalnym, a także ogólnopolskim. Warto też w kolejnych badaniach porównać siedlecki biuletyn strajkowy z publikacjami innych ośrodków akademickich.

Biuletyn strajkowy „Nie-Rzeczywistość” potwierdzał bliską współpracę z wieloma środowiskami akademickimi szczególnie warszawskim, chociaż siedlecki strajkujący studenci otrzymywali informacje i pisma z tak odległych ośrodków jak Szczecin, Rzeszów czy Kraków¹²⁵.

Gazeta była świadectwem współdziałania wielu środowisk zaangażowanych lub wspierających strajk. Komitet Strajkowy tworzył redakcję biuletynu, a jej główny ton pracy programowej i redakcyjnej nadawali działacze Niezależnego Zrzeszenia Studentów¹²⁶. Niemożliwe byłoby prowadzenie tak długiego strajku i wydawania gazety, bez współpracy i poparcia organizacji, która przyczyniła się do przemian społeczno-politycznych lat 1980-1981, a więc „Solidarności”. Redakcja biuletynu i Komitet Strajkowy na bieżąco współpracowali z NSZZ „Solidarność” pracowników siedleckiej uczelni, od której otrzymywano wsparcie merytoryczne i materialne. Nawiązano ścisły kontakt także z NSZZ „Solidarność” Rolników Indywidualnych i Komitetem Strajkowym ogólnopolskiego protestu rolników, gdzie wydrukowano

¹²³ APRG.

¹²⁴ J. Łuczak, *Studencki Ruch Oporu*, [w:] *Jeszcze zwyciężymy ...*, s. 111-116, s. 112-113.

¹²⁵ APRG.

¹²⁶ S. Jastrzębski, *Obrazki ze strajku...*

wszystkie 9 numerów gazety strajkowej. Dzięki poparciu ze strony Solidarności regionu siedleckiego mieszczącej się przy ul. Kochanowskiego, redakcja mogła otrzymywać systematycznie najświeższe informacje teleksowe „Solidarności” z całego kraju, które na bieżąco zamieszczano w biuletynie strajkowym. Szczególną rolę na strajku, co zostało podkreślone w biuletynie, wypełniło duszpasterstwo akademickie z ks. Zbigniewem Chabrem i ks. Henrykiem Tomasikiem oraz wspierająca studentów życzliwa postawa biskupa Wacława Skomoruchy – „Każdy dzień zaczynał się od mszy świętej”¹²⁷. Redakcja zamieszczała informacje z wydarzeń w Siedlcach, świadczące o udziale studentów w życiu miasta oraz wsparciu różnych organizacji siedleckich i społeczeństwa dla strajkujących.

Celem wydawania „Nie-Rzeczywistości” jako biuletynu strajkowego, była zatem naturalna potrzeba wewnętrznej integracji strajkujących, ale też przekazywania informacji na zewnątrz. Czyniono to przez apele i odezwy do społeczeństwa, przede wszystkim w sprawie odbioru protestu i poparcia go. Biuletyn informował o strajku w Siedlcach, protestach na prawie wszystkich uczelniach w kraju, o działalności w tym czasie władz Niezależnego Zrzeszenia Studentów i sytuacji społeczno-politycznej w Polsce. „Nie-Rzeczywistość” ukazywała codzienność strajkową i podejmowane uchwały w reformowaniu polskiego szkolnictwa na uczelniach wyższych w okresie „rewolucji solidarności” na początku lat 80-tych. Odzwierciedlała nastroje strajkujących: od optymizmu z początku strajku, do niepokoju wywołanego przeciąganiem zawarcia porozumienia przez władze rządowe i naturalnego w tej sytuacji zmęczenia strajkujących. Pomimo tych doświadczeń nie osłabiło to woli walki i determinacji studentów. Nastroje tylko częściowo przełożyły się na częstotliwość wydawania gazety¹²⁸. Na początku strajku biuletyn ukazywał się co dwa dni, a w końcowej fazie wydawano go co kilka dni.

Biuletyn spełniał ważną rolę w uświadomieniu celów i znaczenia protestu. Gazeta podtrzymywała na duchu uczestników strajku. Była również sposobem na współdziałanie i wymianę poglądów z innymi uczelniami, organizacjami NZS, a przede wszystkim Komitetami Strajkowymi innych ośrodków akademickich. Biuletyn potwierdził stałe współdziałanie i współpracę podczas strajku oraz wydawania wielu środowisk: NZS, Komitetu Strajkowego, komisji uczelnianej i organizacji regionu NSZZ „Solidarność”, NSZZ „Solidarność” RI i Ogólnopolskiego Komitetu Strajkowego Rolników w Siedlcach, duszpasterzy akademickich i Kościoła a przede wszystkim studentów i nauczycieli akademickich¹²⁹. Współpraca i życzliwe relacje nauczycieli akademickich ze studentami nie zakończyły się z chwilą zakończenia strajku, ale przetrwały w czasie stanu wojennego i w czasie opozycji demokratycz-

¹²⁷ S. Jastrzębski, *Obrazki ze strajku...*; relacja Mirosława Andrzejewskiego.

¹²⁸ Tamże, „Z każdym dniem liczba uczestników strajku okupacyjnego topniała” (...), „Była też obawa, że władze spacyfikują strajki studenckie”, APRG, Ostatnie dwa numery „Nie-Rzeczywistości” ukazały się nr 8 z datą 1-6 XII 1981, a nr 9 z datą 6-11 XII 1981.

¹²⁹ S. Jastrzębski, *Obrazki ze strajku...* (Strajkujących studentów codziennie odwiedzał Zbigniew Chaber, który odprawiał dla nich msze świętą, ks. Henryk Tomasik, biskup Wacław Skomorucha, nauczyciele akademicki zrzeszeni w uczelnianej, S” - Halina Winnicka, Jolanta Lutze, Janina Gadzińska, Krysztyna Wojtczuk, Bożena Janiszewska. Przychodzili też przedstawiciele strajkujących rolników: m.in. Zbigniew Adamczuk, który mówił do studentów „Mój narybku złoty!”).

nej w latach 80-tych¹³⁰. Zważywszy, że redakcja nie posiadała doświadczenia dziennikarskiego, mimo to biuletyn wyróżniał się różnorodnością tematyczną. Zawierał liczne komunikaty, sprawozdania, ogłoszenia, oświadczenia, felietony i dużą ilość informacji ze środowisk strajkujących uczelni w całej Polsce.

Biuletyn ukazywał ważne stanowiska władz rządowych, Sejmu, Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego i wielu instytucji: Komitetów Strajkowych, Komisji Rektorów, „Solidarności”, Kościoła, Senatu WSR-P i innych uczelni w kraju. „Nie-Rzeczywistość” oddawała obraz sytuacji społeczno-politycznej i toczącej się walki strony rządowej ze środowiskami opozycyjnymi, w kontekście zaplanowanego przez władze PRL wprowadzenia stanu wojennego 13 grudnia 1981 r.¹³¹

Pismo to wydawane w warunkach strajkowych i w atmosferze napięcia politycznego, stało się dla wielu redaktorów szkołą przygotowującą do przyszłej działalności opozycyjnej w okresie stanu wojennego i czasów opozycji demokratycznej¹³². Biuletyn wyróżniał się działem humoru, w którym rozwinął swój talent artysty Mirosław Andrzejewski, autor rysunków satyrycznych zamieszczanych w każdym numerze gazety. Strajk i wydawanie biuletynu „Nie-Rzeczywistość” stały się świadectwem mobilizacji siedleckiego środowiska akademickiego, w szczególności potwierdziła się ideowość i sprawność organizacyjna członków Niezależnego Zrzeszenia Studentów. Można przypuszczać, że szerokie zaangażowanie w działalność NZS i strajk studentów z kierunku pedagogiki i kultury, przyczynił się do planowanej likwidacji lub ograniczenia rekrutacji na uczelnię, przez władze stanu wojennego¹³³. Biuletyn nie ustępował pod względem częstotliwości wydawania w porównaniu z innymi ośrodkami akademickimi. Udział ponad 300 strajkujących studentów może być powodem do dumy, gdyż liczba ta stanowiła około 10 procent wszystkich studiujących w siedleckiej uczelni. Nie bez znaczenia było również to, że stosunkowo niewielka grupa członków NZS-u potrafiła zmobilizować tak wielką rzeszę strajkujących studentów i wydawać gazetę strajkową¹³⁴.

„Nie-Rzeczywistość” była formą walki o podstawowe ideały takie jak: demokracja, samorządność, praworządność i autonomia na uczelniach. Biuletyn stał się też sumieniem środowiska siedleckich studentów, którzy stanęli po stronie prawdy

¹³⁰ APRG (nauczyciele akademicy przestrzegali studentów przed konsekwencjami za udział w strajku m.in. Halina Winnicka, Jolanta Lutze, Bożena Janiszewska informowały nas, by dopilnować wszelkich formalności i terminów zdania egzaminów i złożenia prac magisterskich, by nie dawać powodów do rozliczenia się z „buntownikami” na siedleckiej uczelni.)

¹³¹ R. Głowacki, *Jeszcze zwyciężymy*, [w:] *Jeszcze zwyciężymy ...*, J. Cabaj, J. I. Cabaj, R. Głowacki, Siedlce 2016, s. 45.

¹³² Wielu członków Komitetu Strajkowego, uczestników strajku kontynuowało działalność opozycyjną m.in.: Mirosław Andrzejewski, Janusz Łuczak, Jan Romańczuk, Roman Głowacki, Andrzej Szczygielski i inni.

¹³³ R. Dmowski *Zarys historii siedleckiej uczelni...*, s. 20-21.

¹³⁴ M. Andrzejewski, *Wspomnienia i dokumenty*, [w:] *Jeszcze zwyciężymy*, s. 98; zob. też. A. Janas, *Wspomnienia o NZS WSR-P*, [w:] *Jeszcze zwyciężymy...*, s. 87; A. Sypka, *Wspomnienia strajku studentów Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach, XI-XII 1981*, [w:] *Jeszcze zwyciężymy...*, s.73; z informacji autora A. Sypki wynikało, że „przed strajkiem NZS na naszej uczelni liczył od 30 do 50 studentów. W większości byli to ludzie z kierunków pedagogicznych. Zdecydowana większość studentów - 70-80% - należała do Socjalistycznego Związku Studentów Polskich. Ja też”.

i dążeń do przemian społeczno-politycznych. Wytrwali w tej walce do końca, ponieważ bezpośrednim powodem zakończenia strajku był apel Komisji Rektorów i Prymasa kardynała Józefa Glempa¹³⁵. Biuletyn strajkowy „Nie –Rzeczywistość” był obok ulotek i plakatów podstawową formą przełamywania blokady informacyjnej, jaką prowadziła strona partyjno-rządowa w obliczu powszechnego strajku na polskich uczelniach na jesieni 1981 roku¹³⁶.

„Nie-Rzeczywistość” stała się podczas strajku „rzeczywistym” głosem walki o prawdę, demokrację, prawo i autonomię uczelni, a dziś stanowi podstawowe źródło do badań dążeń wolnościowych siedleckiego środowiska akademickiego.

BIBLIOGRAFIA CYTOWAŃ

- Akademia Podlaska (historia i terażniejszość)*, red. T. Zacharuk, J. Kunikowski-Siedlce 2009.
- Andrzejewska A., *NSZZ „Solidarność” Region Mazowsze– Oddział w Siedlcach. Kalendarium i wybór dokumentów. Część 1. Od nadziei do interny*, Siedlce 2015.
- Cabaj J., Cabaj J. I., Głowacki R., *Jeszcze zwyciężymy... 35-lecie strajku studenckiego w Wyższej Szkole Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach, Materiały i wspomnienia z lat 1980-1991*, Siedlce, 2016.
- Gąsowski T. *Polskie uczelnie w latach osiemdziesiątych*, Warszawa 2015.
- Od Wyższej Szkoły Nauczycielskiej do Akademii Podlaskiej. 30 lat siedleckiej uczelni*, red. P. Matusak, Siedlce 1999.
- Ogólnopolski Strajk Chłopski 5 XI-14 XII 1981 r.*, red. G. Welik, Siedlce 2011.
- Roszkowski W., *Historia Polski 1914-1991*, Warszawa 1992.

¹³⁵ S. Jastrzębski, *Obrazki ze strajku...*; zob. też: „Nie –Rzeczywistość” nr 9 z 6-11.12.1981 r.

¹³⁶ R. Głowacki, *Jeszcze zwyciężymy*, s. 37, 39-40, zob. też: T. Gąsowski, *Polskie uczelnie w latach osiemdziesiątych*, Warszawa 2015.

1
NIE

STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY
WSR-P W SIEDLCACH

RZECZYWISTOŚĆ

NR 1

PIERWSZY DZIEŃ STRAJKU NA WSR-P W SIEDLCACH

DNIA 18.11.1981 R.

W związku z ogłoszeniem przez NZS strajku ostrzegawczego dn. 18.11.1981r. o godz. 8⁰⁰ w auli Instytutu Biologii Stosowanej przy Wyższej Szkole Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach odbył się wiec mający na celu przedstawienie studentom naszej Uczelni sprawy WSI Radom. Pod koniec zgromadzenia zebrani w liczbie 160 osób proklamowali przystąpienie do strajku okupacyjnego wyrażając tym swoją solidarność z całym środowiskiem akademickim.

Strajk okupacyjny rozpoczął się o godz. 10.40.

Akcję naszą poparł KZ NSZZ "Solidarność" udzielając nie tylko wsparcia moralnego lecz także materialnego w postaci kwoty 5.000.- zł. złożonej na rzecz Komitetu Strajkowego. W tej chwili w budynku przebywa 225 osób i w dalszym ciągu napływają następni studenci chcący wziąć czynny udział w proteście.

O godz. 21³⁰ odbył się wiec strajkujących, na którym zostały omówione sprawy bieżące oraz program na dzień następny. Na wiecu wystąpiła Irzewoodnicząca Komitetu Wykonawczego Rady Uczelnianej SZSP, kol. Grudzińska zaproszona w celu wyjaśnienia decyzji o niepopieraniu akcji strajkowej przez tę organizację. Byliśmy zdziwieni ni stanowiskiem Komitetu Wykonawczego RU SZSP, gdyż wśród nas znajduje się duża grupa osób, członków SZSP. Jak nie okazało powyższa decyzję podjęło 20 osób w imieniu całej organizacji, które nie skonsultowały swego stanowiska ze wszystkimi członkami. W toku dyskusji jaka następnie wywiązała się obecnym na sali członkowie SZSP wyrazili zdecydowany sprzeciw wobec takiego postępowania i w dalszym ciągu biorą udział w strajku.

JESZCZE
ZWALNIAMY...

1
NIE

STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY
WSRP w SIEDLCACH

RZECZYWISTOŚĆ NR 2

Biuro Prasowe KS-u przy WSRP Siedlce

Dnia 20.11.1981 r.

NASZE SPRAWY

POPARCIE ROLNIKÓW

Odwiedzili nas przedstawiciele strajkujących w Siedlcach rolników. Omówili przyczyny, które doprowadziły do strajku i celowość prowadzonej przez nich akcji. Przekazali również na nasze ręce oświadczenie, w którym wyrażają poparcie dla walki o właściwy charakter szkoły wyższej w Polsce.

NASZ GOŚC

Odbyło się spotkanie profesora matematyki University Of North Carolina At Greensboro ze strajkującymi studentami na naszej uczelni. Gości interesowały motywy, jakimi kierowaliśmy się w momencie podjęcia strajku. Znając informacje podawane przez środki masowego przekazu trudno było profesorowi zrozumieć czym kierowaliśmy się przy podjęciu takiej właśnie decyzji. Jednak konfrontacja ze studentami WSRP pozwoliła mu poznać nasze stanowisko w tej sprawie - zyskaliśmy jego sympatię.

DZIĘKUJEMY!!

Uzyskaliśmy talon na 40 litrów paliwa od Kierownika Wydziału Komunikacji Urzędu Miejskiego w Siedlcach.

NIKT NAS NIE ROZŁĄCZY!

Nasz strajk jest wspólny.

Koledzy popierający nas- Wasze odwiedziny i pomoc materialna ułatwia nam egzystencję i sprawia wiele radości.

NIE

STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY
WSR-P W SIEDLCACH

RZECZYWIŚTOŚĆ NR 3

Biuro prasowe KS-u przy WSR-P Siedlce

Dnia 20.11.81 r.

i 21.11.81 r.

NASZE SPRAWY

PROJEKT USTAWY NA FORUM WIECU

W godzinach przedpołudniowych odbył się wiec w czasie którego między innymi ponownie przedyskutowaliśmy Projekt Ustawy o Szkolnictwie Wyższym z dnia 11.06.81 r.

Szczególne uwagę zwróciliśmy w rozdziale II na rozdziały: 5 - "Wedenostki organizacyjne szkoły", 6 - "Kompetencje organów szkoły", 7 - "Skład organów wybieralnych szkoły oraz zasady i tryb ich powoływania", a w dziale III na rozdział 10 - "Studia".

USTAWA RAZ JESZCZE

Odbyło się spotkanie strajkujących studentów z dziekanem Wydziału Chemiczno - Matematycznego doc. dr hab. Stanisławem Godlewskim. Dyskusja dotyczyła projektu oraz poprawek wniesionych do Ustawy o Szkolnictwie Wyższym. Dziekan wyjaśnił nam wiele problemów związanych z ustawą, co do których mieliśmy wątpliwości.

Dziękujemy!

NASZ POSTULAT

Wczoraj w PR podany został komunikat POP Huty "Warszawa". Domagają się oni aby wszystkich strajkujących skreślić z listy studentów a na ich miejsce przyjąć "prawdziwych studentów", czyli synów robotników i chłopów. W odpowiedzi proponujemy Dyrekcji Huty "Warszawa" aby zwolniła z zajmowanych stanowisk pracowników źle wykonujących swoje obowiązki.

DZIEKUJEMY!!

Codziennie odwiedzają nas prorektor doc. dr. hab. E. Źwikliński i dziekan Wydziału Chemiczno - Matematycznego doc. dr. hab. S. Godlewski. Troszczą się oni o nasze sprawy.

NIE
RZECZYWISTOŚĆ NR 4

STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY
WSR-P W SIEDLCACH

Biuro prasowe KS-u przy WSR-P Siedlce

Dnia 23.11.81 r.
i 24.11.81 r.

NASZE SPRAWY

S I Ó D M Y D Z I E Ń S T R A J K U

Obecna liczba uczestników - 315 osób.

UCHWAŁA WIECU

Srodki masowego przekazu swoją upartą, kłamliwą propagandą konsekwentnie chcą wykazać, że studenci nie rozumieją istoty konfliktu radomskiego, że to właśnie my sami łamiemy zasady autonomii, samorządności uczelni, wtrącając się do spraw wewnętrznych WSI. Zarzuca nam się, że rzucamy wszystkie swoje siły do walki z profesorem. Co tu jest prawdą ?

Dla każdego strajkującego studenta oczywistym jest, że nam nie idzie o prof. Hebdę. Przystąpiliśmy do strajku solidarnościowego bowiem dokonano zamachu na nasze nadzieje stworzenia podstaw do przywrócenia właściwego charakteru i miejsca polskim uczelniom. Pogwałcone zostały zasady demokracji. Stworzono precedens, który miał napoczątkować akcję "udupiania" wyższych uczelni.

Urzędnicze poprawki wprowadzone przez resort mają jednoznacznie określony cel. Przywrócić stan z przed sierpnia 80 r. Jesteśmy zdecydowani bronić projektu Ustawy o Szkolnictwie Wyższym z dnia 11.06.81 r. opracowanego przez Komisję Kodyfikacyjną. Nikt nam też nie mówi, że studenci "chcą głowy" prof. Hebdy. Wobec karygodnego wypaczenia naszych intencji postanowiliśmy sprecyzować nasze stanowisko dotyczące konfliktu radomskiego aby uniemożliwić dowolność interpretacji naszego postulatu. W obecny sformułowaniu brzmi on :

"Żądamy aby w Radomiu ustalona została satysfakcjonująca społeczność akademicką WSI ordynacja wyborcza, stwarzająca warunki do przeprowadzenia demokratycznych wyborów na tej uczelni oraz aby został wyznaczony możliwie jak najbliższy termin wyborów rektora."

APEL STUDENTÓW POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

Dn. 22.11. br. w niedzielę podczas przejścia na Mszę Św. grupy studentów FTiMS z GF do GG miał miejsce wypadek. Student FTiMS - Tomasz Hilsberg wpadł do betonowego dołu o głębokości 2,5 - 3,0 m. przy frontowej ścianie Gmachu ISiW. Przybyły lekarz Pogotowia Ratunkowego stwierdził uraz klatki piersiowej. Rannego przewieziono do szpitala przy ul. Banacha. O godz. 15⁰⁰ udzielono informacji, która brzmiała: stan ciężki, operacja przebiegła prawidłowo.

Informacja ta pochodzi z serwisu PW z dn. 22-23.11. br. komunikat Nr 11. W związku z tym nieszczęśliwym wypadkiem zwracamy się z apelem do studentów o oddawanie krwi. -

NIE STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY
WSR-P W SIEDLCACH

RZECZYWISTOŚĆ

NR 5

Biuro prasowe KS-u przy WSR-P Siedlce

Dnia 25.11.81r.
i 26.11.81r.

KOMUNIKAT NSZZ "SOLIDARNOŚĆ" WSR-P SIEDLCE

W dniu 25.11.81r. odbyło się zebranie pracowników Uczelni - członków "Solidarności", na którym podjęto decyzję o ogłoszeniu pogotowia strajkowego pracowników w budynku przy ul. Prusa 12. Popierając studencką akcję strajkową, oferujemy następujące formy współpracy:

- wspólne ustalenie formy i sposobu nadrobienia zaległości będących wynikiem akcji strajkowej;
- zorganizowanie wykładów lub konsultacji zgodnych z zainteresowaniami i potrzebami studentów.

Apelujemy do pracowników o nośzenie opasek.

Za zebranie pracowników
/podpisy nieczytelne/

W imieniu studentów dziękujemy członkom NSZZ "Solidarność" za czynne poparcie w akcji protestacyjnej oraz przekazanie na ręce SKS-u kwoty 10 tys. zł. przeznaczonej na potrzeby strajkujących.

OBRADE SENATU

Posiedzenie Senatu naszej uczelni z dnia 25.11.81r. wzbudziło zrozumiałe zainteresowanie strajkujących studentów. W obradach Senatu wzięli udział przedstawiciele Komitetu Strajkowego na zasadzie zaproszonych gości. Przedstawiając stanowisko strajkującej młodzieży akademickiej, spotkali się z ostrą polemiką na temat nie tyle zasadności proklamowania strajku na uczelni ile jego formy. Senat, zaproponował inny rodzaj protestu niż strajk okupacyjny tłumacząc swoją decyzję dużymi zaległościami jakie powstają w procesie dydaktycznym. Kolejnym punktem obrad Senatu była dyskusja nad wnioskiem studentów w sprawie uchwalenia przez Senat votum nieufności dla ministra Nawrockiego. Rezultatem burzliwej wymiany poglądów była uchwała. Oto jej treść:

"Senat WSR-P w Siedlcach wyraża dezaprobatę dla postępowania pana ministra, która doprowadziła do powszechnych strajków studenckich w wyższych uczelniach w Polsce".

Niewątpliwie taka uchwała nie satysfakcjonuje w pełni środowiska akademickiego jest jednak wyrazem dobrej woli członków Senatu dla naszej wspólnej sprawy.

DZIEKUJEMY!

Telefonicznie załatwiliśmy jednorazowy przewóz żywności samochodami PKS-u i Stalchemiku.

Każdego dnia ks. Z. Chaber odprawia dla nas Mszę Św.

Siostry Sakramentki przyszedły do strajkujących studentów oferując chęć pomocy żywnościowej.

NIE STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY
WSR-P SIEDLCACH
RZECZYWISTOŚĆ NR 6

Biuro prasowe KS-u przy WSR-P Siedlce

Dnia 27.11.81.r.
28.11.81.r.

POPARCIE DLA STRAJKUJĄCYCH ROLNIKÓW

Uczelniany Komitet Strajkowy podjął uchwałę, w której solidaryzujemy się ze strajkującymi rolnikami indywidualnymi zrzeszonymi NSZZ "Solidarność" RI. Oto jej treść:

Siedlce dn.27.11.1981 r.

Komitet Strajkowy
Rolników Indywidualnych
w Siedlcach

Studenci WSR-P w Siedlcach biorący udział w strajku okupacyjnym postanowili poprzeć słuszne postulaty wysunięte przez rolników indywidualnych, strajkujących w Siedlcach, zwracając się jednocześnie do Władz Rządowych z prośbą o jak najszybszą ich realizację. -

Komitet Strajkowy
przy WSR-P w Siedlcach

Do wiadomości:

1. Adresat
2. Ob. Prezes Rady Ministrów
3. Ob. Marszałek Sejmu PRL

SPROSTOWANIE

Komitet Redakcyjny "Nierzeczywistości" przeprosza za nieścisłości, które wystąpiły w artykule pt. "Obrady Senatu", zamieszczonym w numerze 5 z dnia 25, 26 .11.br. Przytoczyliśmy w nim tylko fragment Uchwały Senatu a nie jej pełne brzmienie! Raz jeszcze przepraszamy członków Senatu oraz wszystkich czytelników. A oto pełen tekst ww. dokumentu:

U C H W A Ł A

Senatu WSR-P w Siedlcach podjęta na posiedzeniu w dniu 25.11.1981 r.

Senat WSR-P w Siedlcach wyraża poparcie dla stanowiska społeczności akademickiej kraju zawartego w postulatach strajkowych. Apelujemy do Sejmu PRL o uchwalenie w trybie pilnym ustawy o szkolnictwie wyższym w brzmieniu zgodnym z oczekiwaniami społecznymi. Domagamy się natychmiastowego opublikowania zgłoszonych przez Rząd PRL uwag do projektu Komisji Kodyfikacyjnej.

Uważamy za niezbędne niezwłoczne przeprowadzenie ponownych wyborów rektora WSI w Radomiu opartych na ordynacji wyborczej zgodnej ze społecznym projektem ustawy o szkolnictwie wyższym i zaakceptowaną przez społeczność tej Uczelni.

Senat wyraża dezaprobatę dla postępowania Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, które doprowadziło do powszechnych strajków studenckich w wyższych uczelniach w Polsce.

Jednocześnie, mając na uwadze narastające z każdym dniem zaległości w procesie kształcenia zwracamy się do strajkujących studentów WSR-P w Siedlcach o rozważenie możliwości zmiany formy protestu i przystąpienie do zajęć dydaktycznych. -

NIE STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY
WSR-P SIEDLCACH

RZECZYWISTOŚĆ

NR 7

Biuro prasowe KS-u przy WSR-P Siedlce

Dnia 29.11.81 r.

30.11.81 r.

NASZE SPRAWY

UWAGA!

Przypominamy, że od dn.29.11.br. rozpoczęły się zajęcia w Studium Wojskowym. Inne zajęcia nadal nie odbywają się.-

CZY TO BYŁO KONIECZNE ?

Pytanie to zadaje sobie większość studentów uczestniczących w strajku okupacyjnym, zastanawiając się, czy rzeczywiście SODK "Limes" musiał zorganizować w niedzielę 29.11.br. dyskotekę. Rozumiemy doskonale stanowisko dyrekcji klubu, dla której sprawami najważniejszymi w obecnej, trudnej sytuacji są problemy finansowe, przykro jest nam jednak, że "Limes" w tym wypadku zapomniał o strajkujących. Sprawą zastanawiającą jest także sposób podjęcia tej decyzji, która naszym zdaniem powinna być przedyskutowana zarówno z Komitetem Strajkowym, jak i ze wszystkimi członkami Rady Artystycznej SODK "Limes". Zastanawiająca jest też nagła zmiana stanowiska dyrekcji klubu, która zgodziła się na zawieszenie dyskoteki w dniach 22 - 23.11.br., a która teraz cichaczem, bez konsultacji ze strajkującymi imprezę tę zorganizowała. Czyżby ich zdaniem sytuacja społeczności akademickiej uległa w ciągu ostatniego tygodnia tak radykalnej zmianie? Sądzi-
my, że nie.

Podkreślamy raz jeszcze, że jest nam bardzo przykro, tym bardziej, że także kawiarnia "Limes" złamała jedną z podstawowych tradycji strajku, jaką jest zakaz sprzedaży alkoholu. W tej sytuacji nasuwa nam się wiele pesymistycznych wniosków, ale najważniejszym jest jednak to, że niektórzy "działacze" studenckcy jeszcze dość długo muszą się uczyć a lojalności wobec swojego środowiska.-

M I N A Ł E T Y D Z I E N

ODBYŁ SIĘ CYKL WYKŁADÓW

- "Wpływ sytuacji trudnych na kształtowanie się osobowości człowieka" - psycholog mgr B.Janiszevska
- "Kształtowanie się tradycji narodowej" - dr H.Winnicka
- "Powstanie i działalność KPN" - Zsógoławski

COS DLA DUCHA

- gościł u nas Jan Kelus, który zaprezentował część swojego dorobku artystycznego,
- przedstawiciele klubu "Limes" A.Janas i A.Mażerycki zaprezentowali program muzyczno-poetycki,
- odwiedził nas satyryk Janusz Szpotański.

Wszystkim gościom dziękujemy. -

NIE STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY
WSR-P w SIEDLCACH

RZECZYWIŚTOŚĆ NR.

Biuro prasowe KS-u WSR-P Siedlce

Dnia 01-06.12.81r.

SERWIS INFORMACYJNY - WYDANIE SPECJALNE

OSWIADCZENIE

1. Ogólnopolska Konferencja Rektorów Wyższych Uczelni wyraża stanowczą dezaprobatę i oburzenie z powodu sposobu w jaki przekazany został strajk studentów i pracowników Wyższej Oficerskiej Szkoły Pożarniczej w Warszawie.
2. Ogólnopolska Konferencja Rektorów Wyższych Uczelni w oparciu o oświadczenie Ministra Spraw Wewnętrznych PRL gen.dyw. Z.Kiszczaka przyjmuje na siebie gwarancję, iż żaden ze studentów byłej Wyższej Oficerskiej Szkoły Pożarniczej w Warszawie nie będzie powołany do służby wojskowej inaczej niż w trybie wynikającym z normalnego poboru wiosennego, letniego lub jesiennego w roku 1982 bądź w latach następnych.
3. Konferencja Rektorów przyjmuje do wiadomości i przekazuje środowiskom akademickim oświadczenie Ministra Spraw Wewnętrznych, że studenci byłej WOSP którzy zgłoszą się do nowo utworzonej Szkoły Głównej Służby Pożarniczej nie będą w żaden sposób represjonowani w tej szkole z powodu udziału w strajku WOSP.
4. Do 15 lutego 1982r. Wyższe Uczelnie Techniczne przygotowują studia specjalistyczne w zakresie ochrony przeciwpożarowej. Lokalizację tych studiów ustali Konferencja Rektorów Szkół Technicznych, a ich program - odpowiednia uczelnia.
5. Celem przygotowania studentów byłej WOSP do kontynuowania studiów typu magisterskiego w Wyższych Uczelniach Technicznych Konferencja Rektorów zaleca w możliwie szybkim terminie, nie dłuższym niż 7 dni, utworzenie odpowiednich kursów przygotowawczych. Konferencja Rektorów uznaje, że słuchacze tych kursów zachowują prawa studenta.

Podpisali: Rektorzy polskich Wyższych Uczelni zebrani na Konferencji
w Warszawie dn. 6.XII.1981r.

Nasze sprawy

D Z I Ę K U J E M Y

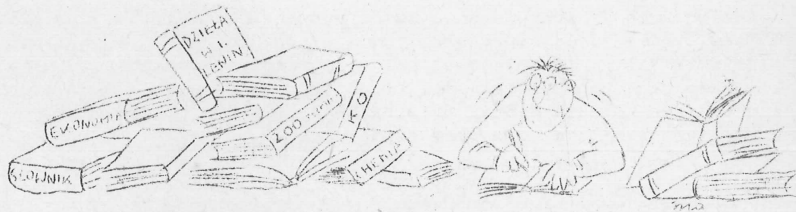
- Siostrom Zakonnym za okazaną nam pomocywnościową,
- * Ks. Z.Habrowi za pomoc materialną i żywnościową,
- strajkującym rolnikom za przekazane lekarstwa,
- pracownikom, członkom NSZZ "Solidarność" za transport.

NASZE SPRAWY

Ostatnie dni przyniosły wiele zmian. Zarysowały się możliwości rozwiązania konfliktu, który stał się przyczyną ogólnopolskiego strajku studenckiego. Zaistniała realna szansa spełnienia naszych postulatów. Dzięki niej możemy w chwili obecnej zaprzestać strajku okupacyjnego na rzecz stanu gotowości strajkowej.

W DNIU 10.12.81.r. ODBYŁ SIĘ WIEC, NA KTÓRYM UCHWALONO ZMIANĘ FORMY PROTESTU ZE STRAJKU OKUPACYJNEGO NA STAN GOTOWOŚCI STRAJKOWEJ

Od przyszłego tygodnia rozpoczynamy programowe zajęcia oraz odrabianie powstałych zaległości.

Chcemy jeszcze raz przypomnieć o tym, iż one wynikły nie dlatego, że nam "zachciało" się strajkować. Wpływ na to mieli nieodpowiedzialni ludzie, którzy doprowadzili do zaistniałej sytuacji. Nie jest to prawdą, że my nie chcemy się uczyć i że strajk był dla nas "ciekawą przygodą". Do studiowania nikt nas nie zmuszał. W murach uczelni znaleźliśmy się dzięki swojej pracy. Pragniemy aby funkcjonowała ona w najbardziej optymalnych warunkach. Czując się tu w pewnym stopniu gospodarzami walczyliśmy o jej prawa i autonomię. W związku z tym rozpoczęliśmy strajk okupacyjny. Zdając sobie sprawę, że w obecnej sytuacji nie jest on już najskuteczniejszą formą protestu i przynosi zbyt wiele strat postanowiliśmy zmienić sposób jego prowadzenia. Chcemy się uczyć a nie strajkować. Nie chcemy już więcej przerwać zajęć i walczyć o prawa nam przynależne, chcemy mieć je zagwarantowane. Czy po to aby uzyskać to co nam się należy potrzeba było aż tak długiego okresu strajku. Czy wogóle strajk był potrzebny, czy tego typu spraw nie można rozwiązywać inaczej? Niech o tym pomyślą ludzie, którzy doprowadzili do tego, że ~~wszystka~~ zdecydowana większość uczelni w kraju zawiesiła swoją działalność.